ఎంకి పాటలు

రచన:

నండూరి వెంకటసుబ్బారావు
బి.ఎ., బి.ఎ.

సాయిరాం పబ్లికేషన్స్
సరూర్ నగర్, హైదరాబాదు-35.

ఎంకి పాటలు

రచన :

నండూరి వెంకటసుబ్బారావు

ముద్రణ :

జులై -2002

ముఖచిత్రం :

త్రిగుణ్

పబ్లిషర్ :

నండూరి సితారామారావ్

సాయిరాం పబ్లికేషన్స్

సరూర్ నగర్,

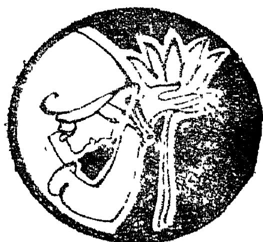
హైద్రాబాద్.

ముద్రణ :

జయశ్రీ ప్రెస్

విజయవాడ-11.

వెల : రు. 25-00



నా

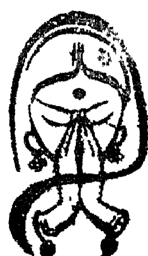
పెత్తల్లి కుమారుడు

శ్రీ భావరాజు

వెంకట సుబ్బారావు గారికి

రాష్ట్రములఁ బాలన మొనర్చు రాజుగాడు ;

రాజె యాతడు నిజ మనోరాష్ట్రమునకు.



ఒకటి రెండు మాటలు

శ్లో॥ యదిసంతి గుణాశ్లాఘ్యాః వికసంత్యేవతే స్వయమ్.
నహి కస్తూరి కామోదః శపథే న నివార్యతే.

అని యొకానొక మహాకవి చెప్పినట్టులు, మృదుమధుర రసార్ద్రములయి, సహజ కోమలములును భావనామాత్ర సంవేద్యములు నైనకవి కుమారుల కవితా కల్ప ప్రసూనములందలి పరిమళ ఆహరులుస్వయముఁగ దమంత తామే సమస్త దిగంతములను సయితము వ్యాపించి, విశ్వవ్యాప్తములను విబుధజన శ్లాఘ్యములునై విలసిల్లుచుండగా; నందలి గుణ విశేషములను సహృదయుల సన్నిధి నెఱుక పరచుటకై నావంటి పరిమిత ప్రజ్ఞాని పరిచయ వాక్యము లంతగా నవసరములు కావని తలంచుచున్నాను ఏల యందురా? మందార ప్రసూనములలోని మకరంద మాధుర్యమును గ్రోలి సొక్కుటకు మిళిందకుమారునికి ఎవ్వరు పరిచయమును గలగించిరి? మలయ చందన మందలి శైత్య సౌరభ్యముల కొఱకద్భుతమై వానిని లోకము సందెల్ల యెడలనింపఁజేసిన దక్షిణా నిలాంకురమునకే సుధీవరుని పరిచయ వాక్యములు ఉద్దీపనమును గలిగించినవి? అట్లే ప్రస్తుతము ప్రకటితములై భావుకలోకము సన్నిధిని అర్పింపబోవుచున్న యీ ఎంకిపాట అనెడి ప్రేమపూరితము లగు కవితా కల్ప ప్రసూనముల విషయమునందు గూడనని మనవి అయినను ప్రస్తుత మాంధ్రలోకమునందు తక్కినయన్ని యలవాటులతోఁ బాటు, ఎంతటి తేనెవాకల నూరించు సరసకావ్యమున కైనను ఏవో ఒకటి రెండు మాటలు పీఠికా కర్తని గ్రుచ్చవలసియుండుట యాచారమైపోవుట చేత! నందులకు విధేయులమై ఒకటి రెండు మాటలను యిచ్చుట మనవి చేయ సాహసించితిమేగాని ప్రజ్ఞాపారమ్యమునుబట్టి మాత్రం కాదు.

ఎంకిపాటలు ఈ ఇరువదవ శతాబ్దిని మన యీ ఆంధ్రవాఙ్మయ కల్ప శాఖికను ప్రసరించిన సర్వాంగ పరిపూర్ణ పరిణతి విలసితంబులగు

దివ్య ప్రసూనరాజములుగాని, పూపదెడంగు లుపచరించు పసరు మొగ్గలు కావు. బ్రహ్మానంద సహోదర మనియు, నవజ్ఞానన గోచరమనియును, నిర్వచించు రసస్వరూపమును-పండితులకు సైతము రూపింప శక్యముగాని రసస్వరూపమును, భావనాశక్తి గల ప్రతివారికి గోచరమగునట్లు మూర్తీభ వింప జేసిన అమృతఘుటికలుగాని అన్యములు కావు. దివ్యతాపూర్ణములగు భావనాసీమలందు ప్రయత్న విశేషమున ప్రోది సేయఁబడిన ప్రాభవ సంపదల చెన్నలరారు పుష్పరాజములు కాని, అంతంత మాత్రపు అరవీరు లెన్నటికిని గావు. ఆంధ్ర సరస్వతీ పాదపీఠికా యందు-భక్తి వారితమగు నభినివేశముతో-ప్రేమపూరితములగు భావనలతో - సహజములగు ఛందములు చందములు——ముద్దుముచ్చటలతోఁదీర్చి కూర్చి సమర్పించిన దివ్య మహిమా సమన్వితములగు కంఠహారముల కూర్పులుగాని, ఏదోపదాడంబ ములలో అందతుకులతో నేర్పరుపబడినవి మాత్రముకావు. ఇంత యేల?- ప్రియ పాఠకులు ఈ పూజా కుసుమములలోనే యొకదానిని చిత్తగించినను ఈ నా మాటలు అతిశయోక్తులు ఎంతమాత్రము కావని యెరుంగగల్గుటయే గాక అనంతములు ననుభవైక వేద్యములు నగు రసరామణీయ కతలను, ఆనంద మకరంద లలితములై దివ్యసౌరభ సురభితములై చిత్రవిచిత్ర వృత్త విలాస భాసురములై యొప్పు కవితా విలాసములను చిత్తగించి ఆనందింపగలగుదురనుట నిక్కము.

మన ఆంధ్ర సారస్వతోద్యానవాటికలయందింతవఱకు చాలవఱ కును ప్రౌఢ ప్రబంధ రీతులతోను, జటిల ప్రబంధములతోను, ఘనము లగు వృత్త బంధురలతోను విలసిల్లి రసమహితములై యొప్పు ఉన్నత వృషరాజము లెన్నెన్నియో వివిధ రూపములలోఁ ప్రోదిసేయబడిన వను టయు, అయ్యవి యన్నియును యథాశక్తి సౌరభపూర్ణములగు కుసుమ ఫలాదికమును ప్రసవించుచునే యున్న వనుటయును కూడ సత్యేతరము కాదు. కాని పండిత పామర సాధారణముగా జనసామాన్యము ఆస్వాదించి తనిసి తమంత తాము గానము చేసి ధన్యనతంగాంచుట కనువగురీతిని—— లాలిత్య సౌకుమార్య సౌందర్య సౌరభ్యములను వెదజల్లు మంజులములుగల

పూవుఁబోద లంతగా ప్రోదిసేయబడి యుండలేదు. అట్టి లోపమును తీర్చు టకై ఆధునిక యుగమునందలి కలితోద్యాన పాలకులగు కవికుమారులు పెక్కుడు నడుములు గట్టి రాత్రిందినములు పరిశ్రమ చేసి ఆ పూఁబోదలను దిద్ది తీర్చి అపూర్వములగు నందములతో నలంకరించి-ఏ మాత్రము కూడ వన్నెయును వాసియును కొఱవడనీయకుండ విలసిల్ల జేసి సార్వజనీనత నొనగూర్చుచున్నారు. వీరి యుద్యమమును బుద్ధమును సమృద్ధమునై యలరారఁగల సూచనలు గన్పించుట మిగుల ప్రశంస్యము.

ఈ విధంగా బ్రస్తుత కాలమున మరయాంధ్ర సారస్వతో ద్యానవు సార్వజనీన శోభాభివృద్ధికై పాటుపడుచున్న తరుణ కవికుమారులలో శ్రీయుతులు నండూరి వెంకట సుబ్బారావు పంతులు (బి. ఏ.) గారును నొక్కరు వీరు తక్కిన కవి ప్రపంచమువలెకాక తను శుశ్రూషాంజలులను భిన్నమార్గముల నాంధ్ర వాగ్దేవి సన్నిధి నలంకరించుచున్నారు. సుబ్బారావు గారు ఆంధ్రజాతికి సహజములై—శ్రావ్యములై—సొంపునింపగలమృదు మధుర గేయములలో అందునను నేడు వాడుకలో - వ్యవహారములోనున్న జీవద్భాషలో ఎంకి - నాయుడుబావల దాంపత్య పూతములును భావోన్నతములును ముగ్ధముగ్ధములును అగుప్రణయ గాథలను గానము సేయుచున్నారు నిజముగా ఎంకి - నాయుడుబావలనే నాయకులున్నారో, లేక వారు కవి కపోల కల్పితులో చెప్పజాలకున్నను—ఎంకి పాటలను వినునప్పుడు మాత్రము, శ్రోతలు-తన్మయతను ంది తమతమ భావనావీధులలో—రసమయమూర్తులగు ఎంకి-నాయుడుబావలను తప్పక గాంచగల్గుదురు. ఒక్క కాంచుట మాత్రమేనా?-కాంచి తా మనుభవించిన ఆయానందమును మఱల నా గీతములతోనే అనువాదరూపమున వెల్లడింపని సహృదయ శిరోమణి యుండుటయుగూడ గానము ఎంకి పాటలయందింతటి మహాత్మ్యము గలుగుటకు తజ్జనికులగు వెంకటసుబ్బారావు పంతులుగారి రసానుభవ వ్యగ్రమగు హృదయ పరిణామపేశలతయును, లోకజ్ఞతయును ముఖ్యము లగు కారణములని నాకు గల నమ్మకము.

తత్త్వాన్వేషణముఁ జేసినచో మనవాఙ్మయము నందలి గేయవిభాగము కూడ నిదివఱకే చక్కఁగ దిద్ది తీర్చఁబడినది. మహాకవిశిరోమణులనందగిన క్షేత్రయ్య కవి, రామదాసు వరదరాజు, తాడంకివారు, ఏగంటివారు మున్నగు గేయకవులు-తమ తమ గంగాసదృగ్ధారలుగల వాగ్ధారలతో—ప్రేమ—భక్తి—తత్త్వముల నమృతంపువాహినులఁ బ్రవహింపజేసి ధన్యతం గాంచియే యున్నారు. అమృతంపు రసవాహినులఁ బారించి వారు ప్రోదిచేసిన ప్రణయవల్లికలు నాంధ్రహృదయసీమల నల్లిబిల్లిగ నల్లుకొని పూచి ఫలించి తత్సౌరభములచే నిప్పటికిని మన కుల్లాసము గల్పించి శాశ్వతత్వము నందించు చునే యున్నవి. కాని వారు ప్రోదిచేసిన ప్రణయవల్లికా ప్రసూనములు మన ఎంకి-నాయుడు బావల ప్రణయవల్లికలవలె విశుద్ధ ప్రేమభరితములైనట్టివి గాక భక్తి తత్త్వాద్యన్యానంతరజాతులతో సమ్మి శ్రవణమును గాంచినట్టివి. మరియు వారు సేకరించిన ప్రసూన రాజములు సౌరభములు అద్వితీయమగు దార్శనిక విభవముగల యే కొలదిమంది ప్రజ్ఞావిదులకోగాని తక్కిన సాధారణ జనమునకు పూర్ణముగా నాస్వాదింప వీలుపడనట్టివి. ప్రస్తుతము మన వేంకటసుబ్బారావుగారు సేకరించిన ఎంకి-నాయుడుబావల ప్రణయపూరితములగు నీ పాటలన్నచో పండిత పామర సాధారణముగా—నెల్లవారికిని—యే మాత్రపు భావనాశక్తి యున్నను, అందుకొనుటకు, ఆనందించి తవిసి రసింప చేయుటకును వీలైనట్టివి నిక్కమగు ప్రేయయను, దాంపత్య భావమును, ధర్మపరతమును యెట్టి యాదర్శములను కలిగియుండునోయను విషయమును ఈ పాటలంత తేటతెల్లముగా....సాధారణ జనమున కంతటికిని తెల్పగల గేయము లివి తప్పమనలో నితరములు లేవనుట సత్యదూరము కాదు.

సుబ్బారావు పంతులుగారు గానము చేసిన ఈ పాటలలో భావము కంటెను ముందుగ భాషయను, భాష కంటెను మున్ముందుగ భావమును, సహమహమికతో బర్వు రెత్తుచుండెను. ఏ యొక్క స్థలములైనను వీని గమనమునందు యే మాత్రమునైనను కుంటుపడినదేమో యని యెంతగ వెదికినను మచ్చుకైనను నాకు అట్టిది యిందు కావని

చ్చుటలేదు. వీరు గేయములందు కూర్చిన పదములు గాని పదార్థములు గాని కొందరు కవితలలోవలె ప్రయత్న విశేషమున నేర్చి తెచ్చి కూర్చిన నెంత మాత్రమునుగాక ప్రతి నిత్యమును మన కన్నుల యెదుట క్షణ క్షణమును గోచరించుచున్నవే యగుట యెన్న దగ్గ ప్రధాన మగు విశేషము. వాని నీ కవి కుమారుడు గేయరూపమున గూర్చి సహృదయలోకము సన్నిధిని ప్రదర్శించునప్పుడు మాత్రము-ఎట్టి వారికైనను "ఔరౌరా" యని యనిపించు నంతటి మహోజ్జ్వలత వీనియందు విలసిల్లి-తత్ప్రభావమున శ్రోతల హృదయసీమలు ఒక్కమాటుగా మిరుమిట్లు గొనుటయును కలుగుచున్నది. భావసాధనులగు ఘనుల కవితలయందింతటి శక్తి సామర్థ్యము లున్నవి గనుకనే మన పూర్వికులు :

శ్లో॥ త ఏవ పదవిన్యాసాః తా ఏ వార్థవిభూతయః!
తథాపి నవ్యంభవతి కావ్యం గ్రథనకౌశలాత్-

అని కవి సృష్టిని ఆనంద సంసూచకములగు శిరఃకంపనములతో గౌరవించియున్నారు. ఇట్టి ప్రశంస్యతములగు శక్తిసామర్థ్యములనలవరచు కొనిన కవికుమారుడు, మన యాంధ్ర వాఙ్మయమునంబొడచూపుటయును-నందునను మనమున్న నీ యిరువదవ శతాబ్దిని-మన కన్నుల ఎదుట మన కవితామతల్లిని యీ విధములగు దివ్యప్రసూనముల నర్చించి మనల నానంద సాగరమున నోలలాడించుటయును చూడగలిగిన మనుబోటుల జీవితములు ధన్యములు, ధన్యతమములును-అని యనుటలో నావంతయును సందియమును లేదు.

మొత్తంమీద నింతవరకు నీ కవిగానము చేసిన యీ ప్రణయ పూతములగు గేయములు ముప్పదియైదు వరకును గలవు. క్రమవికాసమును భావ పరిణతియునుగల ఈ కవితా ప్రసూనగుచ్ఛములో ★8-26-31 సంఖ్యగల పాటలు- (అనగా మాయదారి తమ్ముడు, సాటేలా, పడవ-అను శీర్షికలు గల పాటలు) కేవలమును ఎంకి యొక్క ప్రణయ గాథలకు

★ ఆర్య సంప్రదాయము చొప్పున 32 మణుగుల హారము గుత్సం అనబడును. గుత్సమను మాటయే గుచ్ఛమన్న పేరుతో వ్యవహారమున

మాత్రమే సంధించినవికావు. కాని అంతయో యింతయో యెంతయో ఎంక ప్రస్తావనకు అందును చోటులేకపోలేదు. కనుకనే కవిగారు వానిని కూడ నిందు పొందుపరచి యుందురు. కాని మన మామూడుఁ పాటలకు పరిగణ మునందు దుపేక్షించితిమేని (ఉపేక్షించుటకు మతొక బలవత్తరమైన కారణము కూడ కలదు. దానిని ముందు నిరూపింతును.) ఈ పాటలకు మనము గుచ్ఛమన్న పేరును వాడుటకెట్టి యభ్యంతరమునులేదు. శ్రీసుబ్బా రావు పంతులుగారి రచన లగు నీ గేయములోనే యొక దానిని పరీక్షించి నను మూడుఁనాల్గు చరణములకన్న నాకృతియందు గ్రంథ బాహుళ్యము ఎక్కువగా గోచరింపదు. కాని వానియందే దాని యందలి భావ సంపదను వివరింప వలసి వచ్చినను సంపూర్తిగా వివరించుటకు నలువది పేజీలకుఁ దక్కువగ పట్టనేపట్టదు. ఇది భావుకు లెరింగిన యంశమే కదా?

సాధారణముగా నుపోద్ఘాత రచయితలగు వారికి ప్రస్తుతమగుచున్న యంశమును సాకల్యముగ చర్చించే గుణదోష విచారణ సేవ చేయవలసి యుండుట మిగుల ముఖ్యమని నే నెరుంగకపోలేదు. కాని అల్పావకాశము గల ఈ ప్రదేశమున నద్దానిని నిర్వహించుట దశ్శక్యము, కావున మఱొక మాఱు దీర్ఘముగా విమర్శింపఁ దలంపుగల నే ఏ విషయము నింతతో ముగించుచు భావనాథనుడగు నీ కవికుమారుని ప్రయత్నములు సఫలములగునట్లును ఇట్టి వీరికి ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాది విభవముల నొసంగి, ఇతోధికముగ నాంధ్రవాగ్దేవికి సేవాంజలులు నర్పింపజేయునట్లును అనుగ్రహించుటకై ఆ పరాత్పరుని వేలకొలది ప్రణామములచేత నిరంతరము నర్థించుచున్నాను.

చెన్నపురి
క్రోధనభాద్రపదశుద్ధ
సప్తమిః బుధవారం
1925

పంచాగ్నుల ఆదినారాయణశాస్త్రి

నున్నదని నా తలపు. కావుననే నేను నిచ్చట హారభేదమును తెలుపు సందర్భమున గుత్స శబ్దమునకు పర్యాయముగా గుచ్ఛమను పదమును వాడితిని (పం. ఆ శా.)

పీఠిక

ఈ పాటలు నేను మద్రాసులో క్రైస్తవ కళాశాలలో పట్ట పరీక్షకు చదువుకునే దినాలలో (1917-1918) వ్రాయ మొదలెట్టినాను. అప్పుడు నా అదృష్టంవల్ల మ.రా.శ్రీ అధికార్ల సూర్యనారాయణరావుగారి స్నేహ భాగ్యం లభించడం, ఆయనతో కలిసి వాసం చేయటం కలిగింది. నన్నింతకు మునుపే సారస్వత విషయాల్లో అంతో యింతో తరిఫీదు చేయుచున్న మా బసవరాజు అప్పారావు కూడా అక్కడే వుండేవాడు. వారితో ముచ్చట్లకు మ.రా.శ్రీ పాటిబండ్ల అప్పారావుగారును వచ్చుట మామూలు.

వారందరు ఎవరి రచనల గురించి వారు సొంపుగా మాట్లాడుకొంటుంటే నే నొక ప్రక్క గూర్చుని విస్తుపోయి వినటం రివాజు.

ఒకనాడు కాలేజీనుండి ట్రాంబండిలో వస్తుండగా, గొంతులో సన్నని రాగం బయలుదేరింది. దానిని నాలో నేను పాడుకోవాలని సాహిత్యం జ్ఞాపకం చేసుకోబోయాను. ఎప్పుడో విన్న పదంలాగున "గుండెగొంతుక లోన కొట్లాడతాది" అన్న పల్లవి వచ్చింది. అదే మననం చేసుకోగా చేసుకోగా యిల్లు చేరేసరికి నేను వ్రాసిన మొదటిపాట తేలింది.

మా "జానకి పతికిన్నీ, అప్పారావుకున్నూ ఆ పాట గద్గదితో విని పించాను. "సెభాష్" వ్రాయమన్నాడు జానకీపతి "సిషు నిత్యం వాడేభాష కాదిది. యీ భాష సాయమున సత్యాన్వేషణ చేయలే"వన్నాడు మా బసవ రాజు అప్పారావు.

ఏ సమయమున-వెన్ను చరిచాడో, సూర్యనారాయణ! అప్పటి నుండియు "యెంకిని" కవితా రీతిని స్మరించుట నిముషమైనా మానలేదు. ఆతడును అంతకంతకు తన అభిప్రాయమును బలపర్చుకున్నాడు. మా అప్పారావు రాను రాను తన అభిప్రాయం మార్చుకొని ఇటీవల అతను వల్లె అనుకున్నాడు.

పాటలు అప్రయత్నంగా వచ్చేటట్లు ప్రసాదించిన యెంకికి కృతజ్ఞుడనా? ప్రోత్సాహముచేసి వీపు తట్టిన అధికార్ల వారికి 50 కవిత్వ కళా

రహస్యాలు తెలియజెప్పిన మా బసవరాజు అప్పారాయనికా; ముప్పేర కును.

ఇంకను సహృదయులెందరో చాలాకాలంనుంచీ నన్ను హెచ్చరిస్తున్నారు. అందులో "యెంకి" పాటలు పదిమందికి వినిపించిన వారు దేశోద్ధారక శ్రీయుత కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు. ఆంధ్రపత్రికలోనేమి, భారతిలోనేమి ఆ పాటలకు తగిన తావొసంగి, యీ పుస్తకం పసు అచ్చులో యెంతో అభిమానంచూపి, రెండు మాసములు ఈ పుస్తకమును తమ మూడు పత్రికలలోనూ ఉచితముగా అడ్వర్టైజ్ చేయునట్లు ఆర్డరు దయచేసినారు. వారికెంతో కృతజ్ఞుడను.

"సాహితి" మా పత్రికే అనసూయ. జనరంజని, జ్యోతి, సుజనరంజనీ, పత్రికాధిపతులును నాకెంతో గౌరవ మొసంగినారు. శారదయు అట్లే. వారూ తెలుగుతల్లి యొక్క నిజస్వరూపం చూడవలెనని, ఉవ్విళ్ళూరు చున్నవారే! తెలుగుపస, తెలుగునుడి, తెలుగునాదం, తెలుగు రుచి తెలిసికొని మానవజాతి సాంప్రదాయాలలోగల సొగసు, జీవనమూ, పదిమంది కిన్ని మనసు లెక్కించవలెనని కంకణము కట్టుకొని కృషిచేస్తున్నవారే. వారందరికీ నా నమస్కృతులు.

ప్రభువులలో మా ప్రభువులును, కవులూ, రసికులూ, అయిన శ్రీశ్రీశ్రీ రాజా వేంకటాద్రి అప్పారావు బహద్దూరుగారు యీ పాటలు విని ఆనందించేవారు ఆ మహారాజు నా కెన్నో విధాల మేలుచేసినారు. వారివంశ మాచంద్రార్కమూ నిలుచుగాక యని పరమేశ్వరుని ప్రార్థిస్తున్నాను. పాటలలో సగంపైగా నూజీవీటిలో శ్రీవారి సన్నిధినే వ్రాశాను.

మా అభినవాంధ్రకవి మిత్రమండలి వారందరును నా ప్రాణ మిత్రులు. మా ప్రెసిడెంటుగారు శ్రీయుత కోలవెన్ను రామకోటేశ్వరరావు గారి ద్వారా వారి దయకు బదులు నా వందనము లర్పిస్తున్నాను.

ఇందులో చిత్రపటములు మా అడివి బాపిరాజుగారు వ్రాసినవి. ఆయన చిత్రములలోని మహోన్నత భావాలకు నా యెంకి పాటలే కారణమైతే ధన్యుడను!

మద్రాసు ఆంధ్రపండిత మండలివారు నన్ను ప్రత్యేకంగా ఆహ్వానించి గౌరవించారు అప్పటినుంచీ పండితులంటే భయంపోయి, భక్తే మిగిలింది. వారికి నా నమస్సులు.

కావ్యవ్యాకరణ తీర్థులు బ్రహ్మశ్రీ పంచాగ్నుల ఆదినారాయణ శాస్త్రిలవారికి మా యెంకి పేరుచెపితేనే యెంతో ఆపేక్ష! పాటలంటే ప్రాణమె! పండితులయిన్నీ "యేమో, చదువురాని వారి పాట" అని తోసెయ్యరు. యెంకిపై పదిమంది హృదయాల్లో భక్తి కలిగించింధి. వారున్నూ. బ్రహ్మశ్రీ వొక్కలూరి లక్ష్మినారాయణగారున్నూ వారిరువు రికి నా నమస్కారాలు.

తెలుగుదేశంలో పేరొందిన మేటిగాయకులు మ॥ రా॥ ఈ విద్వాన్ పారుపల్లి రామకృష్ణయ్యగారు ఎంతో శ్రమపడి శ్రద్ధతో యీ పాటలకు స్వరం చేశారు. వారికి నా నమస్కారాలు అదే నేను పాడేవిధము.

తర్కవ్యాకరణ శాస్త్రవేత్తలగు బ్రహ్మశ్రీ గంటి సూర్యనారాయణ శాస్త్రిలుగారు తమతతామైకోరి ఈ పాటలు చక్కగా అచ్చువేయించి నందుకు వారికి చుమపరలతోపాటు నేను కృతజ్ఞుడను.

ఈ కృతి సర్పించినది నా పెత్తల్లి కుమారునకు, నా తండ్రి నాకు నాలుగైదేండ్లున్నప్పుడు, కాలంచేస్తే, అప్పటినుండి యిప్పటివరకూ మా కంచరకు అతడే పట్టుకొమ్మ. "చంద్రునికొక్క నూలిపోగ"న్నట్లు అతనికి కృతి సమర్పిస్తున్నాను.

మద్రాసు
29-8-5

నండూరి వెంకటసుబ్బారావు

కొత్త పాటలకు పీఠిక

ఎంకి పాటల ప్రథమ ముద్రణమయిన్నీ ఆ ప్రతులు నిండుకొనిన్నీ కూడా చాలాకాలం గడిచింది. ఈ క్రొత్త పాటలతోపాటు యెంకి పాటలు పునర్ముద్రణను చేయదలచి ఎప్పటికప్పుడేవో ఆటంకముల మూలాన ఆలస్యం జరిగింది.

నేను 1926లో న్యాయవాదవృత్తిలో చేరేటప్పుడే మిత్రులు "Law కున్నా కవిత్వానికిన్నీ సగమెరుకనుమీ! అన్నారు. ఎంకిని నిత్యం స్మరిస్తున్నా 1948 వరకు వీనిలో సగంపాటలైనా వ్రాయలేకపోయినాను. 1948 శ్రీ మంచాల జగన్నాధరావు (All India Redio Patna)గారి స్నేహం లభించినది. వారు నాటి నుండి సంవత్సరమునకొక సారియైన ఇటువిచ్చేసి మా యింటి విడిసి, వారి వీణాగాత్రములు మేళవించి, మనోహర గాన మొనర్చి మాటుమణిగిన నాలోని పాటను మేలుకొలపసాగిరి. వారి స్నేహ భాగ్యమబ్బిన పిమ్మటనే యీ పాటలలో సగంపైగా వ్రాయగలిగితిని. వారికెంతో కృతజ్ఞుడను.

వారు ఎంతో శ్రమకోర్చి యీ కొత్త పాటలో 40కి సరియైన (Notation) గురుతులతో స్వరాలు వ్రాసిరి. కాని అనివార్యములగు కారణములవల్ల వానినిగాని, వెనుకటి పాటలకు కీ॥శే॥ విద్వాన్ పారుపల్లి రామకృష్ణయ్యగారు వ్రాసిన స్వరాలుగాని ఈ తఫా ముద్రింపలేకున్నాను.

మిత్రులీ పాటలు "బా"ననియో "కా" దనియో వీనిని ఆంధ్రలోకం యొక్క సదరులో వుంచినాను. కీ॥ శే॥ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు "గుణములేనిదే వారు దూషింపరేయని వానిని (ఎంకిపాటలను) చదివితి" నన్నారు. కావున "కా"దన్నవారును నా పాటలు నేటివరకైనా నిలుచుటకే తోడైనారు. వారికే ముందుగా నేనొనర్చు ప్రణామములు.

నా పాటలలో నొక చిన్నపాటకు శ్రీ భమిడిపాటి రామసోమయాజులుగారు. (Now advocate Chodavaram Vizg Dt) ఏనాడు "భారతిలో బొమ్మలు వేసినారో నాటినుండి వీనిపై వాదోప వాదములు పెరిగి జరిగిన ప్రచార మపారం.

కీ॥ శే॥ కళాప్రపూర్ణ వేదము వెంకటరాయశాస్త్రులు వారు (Nuzvid Conference May 25) సర్ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు Reddy Conference December 25) శ్రీ వేటూరు ప్రభాకర్ శాస్త్రిలవారు (Andhra Panditha Madras April 25) శ్రీపంచాగ్నుల ఆదినారాయణ శాస్త్రిలవారు (Introduction Yenki Songs 1 st Edition) రావుసాహెబ్, శ్రీ గిడుగు రామమూర్తిపంతులు గారు (1925

మద్రాసు) నా పాటల యెడచూపిన ఆదరణ కూడ ఆ ప్రచారానికి దోహద పడినది.

శ్రీ మల్లంపల్లి సోమశేఖర శర్మగారు ఏప్రియల్ 1925లో వీనిని ప్రప్రథమమున పండితసభ కెక్కించియు, Prof D. Appala Nara simham M. A. Lit గారు 1926 లోనూ శ్రీ బూర్గుల రామకృష్ణా రావుగారు (Now Chief Minister Hyderabad) 1928 లోనూ వీనిని "భారతిలో సమర్థించియు, శ్రీ ఎం. చలపతిరావు, ఎం.ఎ. గారును (Now Editor National Herald Lucknow)మిత్రులు కోలవెన్ను రామకోటేశ్వరరావుగారును, Editor Triveni త్రివేణిలో వీనిని సాను భూతితో విమర్శించియు,మహాపండితులుకవులునగు శ్రీ వేదాల తిరువెంగళా చార్యులుగారు తమ ఆంధ్రధ్వన్యాలోకంలో యీ పాటలలో నొకపాటను ఉదాహరణగా గొనియు, ఆచార్య శ్రీ గురుగంటి సీతారామ భట్టారకులు తమ "నవ్య సాహిత్యవీధు"లలో "ఎంకి"కి కూడ తావొసగియు, మా బెల్ల కొండ రాఘవగారు ఒక్కొక్క పాటనే నిండు ప్రేమతో విమర్శించుచు పెక్కు వ్యాసములు వ్రాసియు, నా గురుతుల్యులు, శ్రీ ప్రొఫెసర్ విస్సా అప్పారావుగారు (31-5-52) ఎంకిపాటలకును గేయ ప్రపంచంలో ఒక స్థానమిడియు "బుచ్చిబాబు" మిత్రుడు రుక్మిణీనాథుడు, శ్రీ రజనీగార్లు వీటి చుట్టును నాటికలల్లియు, కీ॥శే॥ అడివి బాపిరాజువంటి చిత్రకారులు వీనిని చిత్రించియు, సంగీతకళానిధి ప్రొ॥ ద్వారం వెంకటస్వామినాయుడు గారివంటి మహా విద్వాంసులు వీనినాదరించియు, శ్రీ ఎమ్. చలపతిరావు గారివంటి ఆంగ్లభాషా పండితులు వీనినాంగ్లమున ననువదించియు, శ్రీ నటరాజు రామకృష్ణగారివంటి నాట్యాభినయవేత్తలు వీని నభినయించియు, కవిసామ్రాట్టు శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు తమ సుప్రసిద్ధ నవలలో వీనిని దయతో పేర్కొనియు, సోదరుడు కృష్ణశాస్త్రి వీనిని గురించి పలుతావుల నభిమానముతో పలికియు, వీనిని పెక్కు సభలలో పాడియు, రసికులు శ్రీ గుడిపాటి వెంకటచలంగారు వీనిని నిండు మనసుతో "Muse" చేసియు, శ్రీ "శ్రీశ్రీ"గారు స్వతంత్రలో వీనిలోని వెలుగులు

చూపియు, మా సాహితీసమితి సభాపతి శ్రీ శివశంకర స్వామీజీ వీనికి దీర్ఘాయువగునట్లాశీర్వదించియు, "ఎంకి" పాటలనుండి నా దృష్టి మరల కుండ చేసిరి. ఈ కొత్తపాటలు వ్రాయుటకు వారందరి అంతః కరణ నాకు సాయమిడియుండును. ఈ నా ముసలిదశలో నా పాటల మననం ఒక యెత్తు. వారల ప్రేమవాక్కుల మననం ఒక యెత్తుగా కాలం గడుపు చున్నాను. అదే నా కృతజ్ఞత.

ఆల్ ఇండియా రేడియో మద్రాసు, విజయవాడ, హైదరాబాదు నిల యముల వారు నా పాటలు నాకే చిత్రచిత్రగతుల నిత్యం వినిపిస్తున్నారు.

ఈ కొత్తపాటలు భాషతోనూ నిర్మాణంలోనూ పూర్వపు పాటల పంథానుండి వైదొలగినవన్నారు. అందుకు సోదరుడు కృష్ణశాస్త్రి 8-5-53న మద్రాసు కల్చరల్ క్లబ్‌లోనూ, కృష్ణాపత్రికా సంపాదకులు గడిచిన రావు సాహెబ్ గిడుగు రామమూర్తిగారి వర్థంతి సంచికలోనూ సమాధానిమిడిరి. మార్పుగుణమున కాయోనా దోషమున కాయోనా అను విషయము సహృ దయలోకమే నిర్ణయించాలి. ఏ యెడను మార్పు సహజం.

ఈ కొత్తపాటల అంకితం నా "రవల వెలుగులు" పాటలో తల తడుముకొని తబ్బిబ్బైన అద్భుతమూర్తికీ, ఆ మూర్తికి నా కవిత్వ జీవితా దర్శములయెడ నీరస భావము తప్ప మరో భావమునకు తావులేదని యెరిం గియు నా భక్తిచేయ పేద పూజాద్రవ్యములేమి? వీనినే అర్పించుచున్నాను.

ఏలూరు
3-8-52

సంఘూరి వెంకట సుబ్బారావు.
గ్రంథకర్త.

ముద్దుల నా యెంకి

గుండె గొంతుకలోన కొట్లాడుతాది
కూకుండ నీదురా కూసింత సేపు!

. . . .

నాకాసి సూస్తాది నవ్వు నవ్విస్తాది,
యెల్లి మాటాడిస్తె యిసిరికొడతాదీ!
గుండె గొంతుకలోన కొట్లాడుతాదీ॥

. . . .

కన్ను గిలిగిస్తాది పన్ను బులిపిస్తాది,
దగ్గరగ కూకుంటె అగ్గిసూస్తాదీ!

. . . .

యీసుండమంటాది యిలు మారిపోతాది,
యిసిగించి యిసిగించి వుసురోసుకుంది!
గుండె గొంతుకలోన కొట్లాడతాదీ॥

. . . .

మందో మాకో యెట్టి మరిగించినాదీ,
వల్లకుందామంటె పాణ మాగదురా!
గుండె గొంతుకలోన కొట్లాడతాదీ॥

. . . .

వొనలచ్చిమి

జాము రేతిరి యేళ జడుపు గిడుపూ మాని
సెట్టు పుట్టా దాటి సేనులో నేనుంటె

మెల్లంగా వస్తాది నా యెంకి!
సల్లంగా వస్తాది నా యెంకి!

పచ్చని సేలోకి పండు యెన్నెల్లోన
నీలి సీరా గట్టి నీటు గొస్తావుంటే

వొయ్యార మొలికించు నా యెంకి!
వొనలచ్చి మనిపించు నా యెంకి!

యెంకి వస్తాదాని యెదురూగా నే బోయి
గట్టుమీదా దాని కంటి కాపడగానె

కాలు తడబాటేయు నా యెంకి!
కరిగి నీరౌతాది నా యెంకి!

మాటలన్నీ సెప్పి మంచెకిందా కెల్లి
గోనెపట్టా యేసి గొంగడీ పైనేసి

కులాస గుంటాది నా యెంకి!
కులుకు సూపెడతాది నా యెంకి!

యేతా మెత్తేకాడ యెదురూగ సూకుండి—
మల్లీ యెప్పటల్లే తెల్లారబోకుంటె—

సెందురుణ్ణి తిట్టు నా యెంకి!
సూరియుణ్ణి తిట్టు నా యెంకి!

యెంకి ముచ్చట్లు

యెన్నాని సెప్పేది యెంకి ముచ్చట్లు!
యేటి సెప్పేది నా యెంకి ముచ్చట్లు?

దొడ్డితోవకల్లె తొంగి సూడంగానె
తోటకాడే వుండు త్వరగొస్తనంటాది॥

యెన్నాని సెప్పేది......

యెంకి రాలేదని యేటో సూత్తావుంతె
యెనకాలగా వచ్చి యెవురవో రంటాది?

యెన్నాని సెప్పేది......

"సిట్టి సేబా" సొని సిట్టూర పేత్తుంతె
మాటా యినబడసట్టు మరిచేదో సెబుతాది॥

యెన్నాని సెప్పేది......

"కోడి కూసేసరికి కొంపకెల్లాలి" నీ
కోసరమె సెపుతాను కోపమొద్దంటాది॥

యెన్నాని సెప్పేది......

"యెంతసెప్పున్నాను యిడిసి పెట్టలేవు
తగువోళ్ళలో మనకు తలవంపు" లంటాది॥

యెన్నాని సెప్పేది......

యెన వెనక సూత్తానె యెల్లుతా వుంటాది,
యెన్నాని సెప్పేది యెంకి ముచ్చట్లు!
యేటి సెప్పేది నా యెంకి ముచ్చట్లు?

యెంకితో తిరపతి

యెంకీ, నాతోటి రాయే!
మన
వెంకటేశరుణ్ని యెల్లి సూసొద్దాము!

ఆవున్ని దూడలిల్ని
అత్తోరి కాడుంచి,
మూటముల్లి గట్టి,
ముసిలోళ్ళతో సెప్పి,
యెంకీ, నా తోటి రాయే...

ఆసామి మీ దేటో
వూసు లాడుకొంట,
కొండ మెట్లన్ని నీ
కొంగట్టు కెక్కాలి,
యెంకీ, నాతోటి రాయే...

"శేశిరి పగటేల
తెప్పయ్య తెంకిని
పల్లంగ సూడ" మని
సామితో జెప్పాలి,
యెంకీ, నాతోటి రాయే...

సత్తైకాలపు నా యెంకి

"నీతోటే వుంటాను నాయుడుబావా!

నీ మాటే యింటాను నాయుడు బావా!"

సరుకు లేమి కావాలె సంతన పిల్లా?"

"నువ్వు

మరమమిడిసి మనసియ్యి నాయుడు బావా!"

సక్కదనమున కేమిత్తు సంతన పిల్లా?"

"నువ్వు

నల్లగుండు పద్దాక నాయుడు బావా!"

యేడనే నీ కాపురమో యెల్లురుపిల్లా?"

"నీ

నీడలోనే మేడ కడతా నాయుడుబావా!"

"నీ తోటే వుంటాను నాయుడు బావా!

నీ మాటే యింటాను నాయుడు బావా!"

దూరానా నా యెంకి

యాడుంటివే యెంకి యాడుంటివే?
వూతోరి పందిట్లో
సీతాయి యెల్తుంటే

నీ తళుకు గేపగాన
నా తల తిరిగిందోలె!

యాడుంటివే, యెంకి యాడుంటివే?
మామిడితోట కెల్లి
మంచిపండోటి గోసి

యేటోగాని, నోట్లోస్తె
యిసమై పోయిందోలె!

యాడుంటివే, యెంకి యాడుంటివే?
పొత్తేళ్ళ జొన్న సేలొ
సిత్తరమై పోతాది

గుమ్మమై వోసనొస్తె
గుండెగిరి పోయెనోలె!

యాడుంటివే, ఎంకి, యాడుంటివే?

యేటిదరి నా యెంకి

"యీ రేతి రొక్క తేపు యే మొచ్చినావే?"
"ఆడు నే నిక్కడే ఆడినామమ్మా"

"యేటి నురగల కేసి యేటి సూసేవే?"
"మా వోడి మనసట్టె మరుగుతాదమ్మా!"

"సెంద్రవొంకలో యేమి సిత్రమున్నాదే?"
"వొంక పోగానే మా వోడొస్తాడమ్మా!"

"ఆడు నేనిక్కడే ఆడినామమ్మా!
మావోడి మనసట్టె మరుగుతాదమ్మా!
ఆ వొంక పోగానే ఆడొస్తాడమ్మా!"

రావొద్దె!

రావొద్దె నా పక్క రావొద్దె యెంకి!
ఆ పొద్దె మన పొత్తు లయిపోయె నెంకి,

నీ మీద పాణాలు నిలుపుకొంటా వొచ్చి!
అద్ద రేతిర్లో నె అడివంత తిరిగానె!

రావొద్దె నా పక్క రావొద్దె యెంకి
ఆ పొద్దె మన పొత్తులయిపోయె నెంకి!

గట్టెక్కి సూశాను? పుట్టెక్కి సూశానె!
కల్లకపటము లేని పిల్ల వనుకున్నా నే!

రావొద్దె నా పక్క రావొద్దె యెంకి!
ఆ పొద్దె మన పొత్తు లయిపోయె నెంకి!

యేడ నువ్వుండావొ యేశ్కన్ని యీదానె!
యేటి సేస్తుండావొ యీశ్వరుణ్ణడిగానె!

రావొద్దె నా పక్క రావొద్దె యెంకి!
ఆ పొద్దె మన పొత్తులయిపోయె నెంకి!

మాయదారి తమ్ముడు

(కృష్ణుడు)

నా సిన్ని తమ్ముణ్ని నా కియ్యరయ్యో!
యేడుకొండలవోడ! యెంకటేశ్వరుడా!

ఇంతోళ్ళ మప్పాడు యీడ నిలుచుంటేని
నన్ను తరిమేసి మావోణ్ని దాశావంట

నా సిన్ని తమ్ముణ్ని నా కియ్యరయ్యో!
యేడుకొండలవోడ! యెంకటేశ్వరుడా!

'యీసరికి మరిదీని నే సూడతే' దాని,
యెంకి కూడా నిన్ను యేడుకోవొచ్చింది!

నా సిన్ని తమ్ముణ్ని నా కియ్యరయ్యో!
యేడుకొండలవోడ యెంకటేశ్వరుడా!

'పిల్లోణ్ని వోపాలి బేగి తెమ్మన' మాని
మాయమ్మ రేతిరి మరిమారి సెప్పింది!

నా సిన్ని తమ్ముణ్ని నా కియ్యరయ్యో!
యేడుకొండలవోడ! యెంకటేశ్వరుడా!

మా వోళ్ళు సూశాక మల్లి నీ కిస్తాను!
నా సిన్ని తమ్ముణ్ని నా కియ్యరయ్యో!
యేడుకొండలవోడ! యెంకటేశ్వరుడా!

నా యెంకీ

నన్నిడిసి పెట్టెల్లినాడే!
నా రాజు...

మొన్న తిరిగొస్తనన్నాడే!
నీలుతేబోతుంటె, నీతోడె—వోలమ్మ!
నా యెంటె యెవరోను నడిసి నట్టుంటాదె!
నన్నిడిసి పెట్టెల్లినాడే
నా రాజు...

అద్దములో సూత్తుంటె అది యేటొ సిగ్గమ్మ!
నా యెనక యెవురోను నవ్వి నట్టుంటాదె!
నన్నిడిసి పెట్టెల్లినాడే
నా రాజు...

సల్లని యెన్నెట్లో సాపేసి తూకుంటే...
ఒట్టమ్మ—ఒల్లంత ఉలికులికిపడతాదె!
నన్నిడిసి పెట్టెల్లినాడే
నా రాజు...

నీతై నవోడె, నా రాతెట్ట గుంటాదో!
కళ్ళల్లో సత్తెముగ కట్టినట్టుంటాదె!
నన్నిడిసి పెట్టెల్లినాడే
నా రాజు...

మొన్న తిరిగొస్తనన్నాడే!

నవిలి మింగిన నా యెంకి

యెంకి వొంటి పిల్ల లేదోయి లేదోయి!
యెంకి నా వొంకింక రాదోయి రాదోయి!

మెళ్ళో పూసల పేరు
తల్లో పూవుల సేరు
కళ్ళెత్తితే సాలు
కనకాబిసేకాలు

యెంకి వొంటి పిల్ల లేదోయి లేదోయి!
యెంకి నా వొంకింక రాదోయి రాదోయి!

సెక్కిట సిన్ని మచ్చ
సెపితే సాలదు లచ్చ!
వొక్క నవ్వే యేలు
వొజ్జిర మయిడూరాలు!

యెంకి వొంటి పిల్ల లేదోయి లేదోయి!
యెంకి నా వొంకింక రాదోయి రాదోయి!

పదమూ పాడిందంటె
పాపాలు పోవాల
కతలూ సెప్పిందంటె
కలకాల ముండాల!

యెంకి వొంటి పిల్ల లేదోయి లేదోయి!
యెంకి నా వొంకింక రాదోయి రాదోయి!

తోటంతా సీకట్లై
దొడ్డీ సీకటిమయమె!
కూటి కెళితే గుండె గుబగుబమంటా బయిమె!

యెంకివొంటి పిల్ల లేదోయి లేదోయి!
యెంకి నా వొంకింక రాదోయి రాదోయి!

రానోరింటికైన
రంగు తెచ్చే పిల్ల!
నా సొమ్ము—నా గుండె
నమిలి మింగిన పిల్ల!

యెంకి వొంటి పిల్ల లేదోయి లేదోయి!
యెంకి నా వొంకింత రాదోయి రాదోయి!

కటిగ్గుండెల నా యెంకి

నీ వెల్లిపోయినావంటే
పచ్చినై
నేనెటో కొట్లాడుతుంటే
యిరుగమ్మలక్కలతో నీవా
నా యెంకి,

యెకసెక్క మాడుతున్నావా!
నిన్ను రచ్చించమంటానే
పద్దాక,
యెన్నొ దణ్ణాలు పెట్టనే!
వొన్నె సీరలుగట్టి నీవా
నా యెంకి,

వోసుగా తిరుగుతున్నావా!
పొద్దత్తమానాలు కాదె
నీవూసె,
వొద్దన్నసూ మరపురాదే!
అమ్మలక్కలతోటి నీవా
నా యెంకి,

సెమ్మ సెకాడుతున్నావా!

రేతిర్లో మన తోటకాడా

వొక్రొచ్చె,

నా తిప్ప లీశ్వరుడు లేడా!

సీకు సింతా లేక నీవా,

నా ఎంకి,

పోతల్లె పొండుకున్నావా!

తోట పూసం

తోట పూసంటే సికాకు
యెంకి
తోటి యెల్లే దాని సోకూ!
బంతి సేమంతట్లు
పరువంతా మాసింది
మల్లెంటు మెల్లంగ
మారుమొగ్గ మేసింది
తోట పూసంటే సికాకూ
యెంకి......

తూర్పేపు మళ్ళేటి
దుబ్బు దుట్రూ యేటి
అంటు మామిళ్ళేటి
ఆ వొంపస్ష్యెళ్ళేటి!
తోట పూసంటే సికాకూ
యెంకి......

గొడ్డూ గోదా బెంగ
గొని సిక్కి పోనాయి:
గడ్డిమేటిని సూత్తె
కడుపె సెరువౌతాది!

తోట వూసంటే సితాకూ

యెంకి........

నూతికాడే సోకు
మేతాముదే సోకు;
పోయి "పాడో" యంటె
"వో" యంట పలికేని!

తోట వూసంటే సితాకూ

యెంకి........

బలము సీదాపోయి
బడుగునై పోనాను;
కృష్ణా రామా యంట
కూకోవాలి సొచ్చింది!

తోటవూసంటే సితాకూ

యెంకి........

యెంకితో బద్రాద్రి

ఆడ నీ సుక్కాని యీడ నే గెడయేసి
పడవెక్కి బద్రాద్రి పోదామా!
బద్రాద్రి రాముణ్ణి సూదామా!

గోదారి గంగలో కొంగు కొంగూగట్టి
కరువుతీరా బుడక లేదామా!
సరిగెంగ తానాలు సేదామా!

కొత్త పుడతలు కట్టుకోని పేటలోకెల్లి
'రామన్న రాముడో'-యందామా!
రామకతలే పోయి యిందామా!

సంబరము తెదురుంగ జంటగా నిలుసుండి
సామివోరికి దణ్ణ మెడదామా!
సాపసుట్టుగ నేల బడదామా!

ఈడ నీ సుక్కాని ఆడ నే గెడయేసి
పడవెక్కి మన పల్లె కెడదామా!
బద్రాద్రి రాముణ్ణి సూదామా!

ఎఱ్ఱి సరదాలు

యెంకి వస్తాదాని
యెదురు తెన్నులు కాసి
దిగులుట్టి, తలదించి
తిరిగి సూసెతలికి___

యెంకి రావాలి నా యెదర నిలవాలి!
కులుకుతా నన్నొటో పలకరించాలి!

పిల్ల పోరుగూ వెల్లి
మల్లి రాతేపని
వొల్లంత వుడుకెత్తి
వొకర్తి నొప్పి పొడుకుంటే___

ఘల్లుమంటా యెంకి కాలు పెట్టాలి!
'మల్లి వొచ్చా'నంటు యెంకి నవ్వాలి!

యెంకి కోపాలొచ్చి
యే దేశమో పోయి,
కల్లోనా కాపడితె
పక్కు తెరిసే తలికి

తసుపుమని యెంకి నా పక్కి రావాలి!
'నిదర రాదో' నంటు నింప నాడాలి!

యెంకి సూపు

పదిమందిలో యెంకి
"పాట" నే పాడంగ

గోడ సాటున యెంకి గుటక లేసే యేళ
సూడాలి నా యెంకి సూపు లా యేళ!
సూడాలి నా యెంకి సోద్దె మా యేళ!

"నా పాటె పా"టంట
"నా మాటె మా"టంట
నలుగు రమ్మలు సేరి నను మెచ్చుతావుంటె,
సూడాలి నా యెంకి సూపు లా యేళ!
సూడాలి నా యెంకి సోద్దె మా యేళ!

పొరుగమ్మతో నేను
వోరస లాడే యేళ
కొలమెల్లి నే పొద్దుపోయి వచ్చె యేళ,
సూడాలి నా యెంకి సూపు లా యేళ!
సూడాలి నా యెంకి సోద్దె మా యేళ!

ఎట్టి నా యెంకి

"యెనక జల్మములోన
యెవరమో" నంటె
సిగ్గొచ్చి నవ్వింది
సిలక...నా యెంకి

"ముందు మనవే జల్మ
ముందోలొ" యంటె!
తెల్ల తెలబోయింది
పిల్ల...నా యెంకి!

"యెన్నాళ్ళొ మనకీ
యీ సుకము" అంటె
కంట నీరెట్టింది
జంట...నా యెంకి!

యెంకి పయనం

పడుకుంటె నాకేటో భ్రమ పుట్టినాది!
కడుపులో సెయ్యేసి కదిపేసినాది!

ఎడతెగని జలమంత
సడమ నో పడవంట!
పడవెక్కి నా యెంకి పయన మయ్యిందంట!

పడుకుంటేనా కేటో భ్రమ పుట్టినాదీ!
కడుపులో సెయ్యేసి కదిపేసినాదీ!

యెంకేటో భ్రమపుట్టి
యెనక తిరిగిందంట!
సందెగాలికి పడవ సాగిపోయిందంట!

పడుకుంటె నా కేటో భ్రమ పుట్టినాదీ!
కడుపులో సెయ్యేసి కదిపేసినాదీ!

సిటిగాలికి యెంకి
పై యెగురుతాదంట!
పడిపోయి సట్టేటొ పడవెల్లినాదంట!

పడుకుంటె నా కేటో భ్రమ పుట్టినాదీ
కడుపులో సెయ్యేసి కదిపేసినాదీ!

పిల్లసిగలో పూలు
కళ్ళిప్పినాయంట!
మిడిసిపాటున దోసె మీరిపోయిందంట!

పడుకుంటె నాకేటో బ్రమ పుట్టినాదీ!
కడుపులో సెయ్యేసి కదిపేసినాదీ!

మెడసొట్టు పూసోటి
మినుకుమంటాదంట!
పంతాన గంతేసి పడవ పోయిందంట

పడుకుంటె నాకేటో బ్రమ పుట్టినాదీ!
కడుపులో సెయ్యేసి కదిపేసినాదీ!

అంసల్లె బొమ్మల్లె
అందాల బరిణల్లె
సుక్కల్లె నాయెంకి సురిగిపోయిందంట!
పడుకుంటె నాకేటో బ్రమ పుట్టినాదీ!

కను బొమ్మలు

నన్ను తలుసుకు యెంకి కన్ను మూయాలి!
కనుబొమ్మ సూడాలి!
కరిగిపోవాలి!

నన్ను కలలో సూసి నవ్వుకోవాలి!
కనుబొమ్మ సూడాలి!
కడుపు దీరాలి!

నిదరలో సిగపూలు సదురుకోవాలి!
కనుబొమ్మ సూడాలి!
కమ్మగుండాలి!

పిలుపేదొ యినగానె తెలివిరావాలి!
కనుబొమ్మ సూడాలి!
కతలు తెలియాలి!

సాలు! సాలు!

మనిసే సాలు! మనిసి మాశే సాలు!
మనిసి వాసనే సాలు! మనిసే సాలు!

ఏతాము కెదురుంగ యెంపుంటే సాలు!
వొంటరెగ సిటికేసి కుంత కలిపేను!!
మనిసే సాలు......

యెంకి యందెల గలగ వినబడితే సాలు!
కళ్ళు మూసుకు సీరు ముళ్ళెత్తేను!!
మనిసే సాలు......

యెంకి గా లొకసారి యిసిరినా సాలు!
తోటంత రాజల్లె తొవ్విపోసేను!!
మనిసే సాలు......

అందాల నా యెంకి వుందంటె సాలు!
నిబ్బరముగా రేత్రి నిదరపోయ్యేను!!
మనిసే సాలు!!......

ఆ కాలపు నా యెంకి

దూరాన నా రాజు కే రాయిడౌనో!
ఈ రోజు నా రాత తే రాలపాలో!

సీమ సిటుకనగానె
సెదిరిపోతది మనసు...
కాకమ్మ సేతైన కబురంప డా రాజు
దూరాన నా రాజు కె రాయిడౌనో!...

కళ్ళకేటో మబ్బు
గమ్మిసట్టుంటాది...
నిదరల్లొ నా వొల్లు నీరసిత్తున్నాది
దూరాన నా రాజు కే రాయిడౌనో!......

ఆవు 'లంబా' యంటు
అడిలిపోతుండాయి—
గుండెల్లొ వుండుండి గుబులు బిగులౌతాది
దూరాన నా రాజు కే రాయిడౌనో!......

తులిసెమ్మ వొరిగింది,
తొలిపూస పెరిగింది—
మనసులో నా బొమ్మ మసక మసకేసింది
దూరాన నా రాజు కే రాయిడౌనో!......

ఉత్తమా యిల్లాలు

ఉత్తమా యిల్లాలి నోయీ!
నన్నుసురు పెడితే దోస మోయీ!
నిదరలో నిను సూసి సెదిరే నేమో మనసు!
పొరుగు వోరంత నా సరస కురికారంట!

ఉత్తమా యిల్లాలి నోయీ!......

'ఏలనే సవ్వం'టు! 'ఏడుపేలే' యంటు
పదిమంది-ఆయింత పగలబడి నారంటు

ఉత్తమా -యిల్లాలి నోయీ!......

గాలెంటు వోయమ్మ! మూలెంటు వోయమ్మ!
యిరుగు పొరుగోరంత యిరగబడి నారంట!

ఉత్తమా యిల్లాలి నోయీ!......

యీబూది ఒకతెట్టె! యీ పింకొకతె తట్టె,
నీలు సిలికే దొకతె! సిలిసి సూసే దొకతె!

ఉత్తమా యిల్లాలి నోయీ!......

సాటు నుండే యెంకి సబకు రాజేశావ?
పదిమంది నోళ్ళల్లొ పడమంటు రాశావ?

ఉత్తమా యిల్లాలి నోయీ!......

పిల్లోడు

యెంకితో తీర్తాని కెల్లాలి
సంతలో పిల్లోడు సంబ్రాలు పడుతుంటె
యెంకితో తీర్తాని కెల్లాలి!

నెత్తిమూటల నెత్తుకోవాలి!
కొత్తమడతలు దీసి కట్టాలి!
అడవి దారుల యెంట నడవాలి!

బరువు మాటుసుకొంట పక్కున నవ్వాలి!
యెంకితో తీర్తాని కెల్లాలి!
సంతలో పిల్లోడు సంబ్రాలు పడుతుంటె
యెంకితో తీర్తాని కెల్లాలి!

కాతనాయీ పూసు తలవాలి!
దాతిపొదుగున కీసు లాడాలి!
'తప్పు సీదే' యంటు చెప్పాలి!
దైవ మున్నాడాని దడిపించుకోవాలి!
యెంకితో తీర్తాని కెల్లాలి!
సంతలో పిల్లోడు సంబ్రాలు పడుతుంటె!
యెంకితో తీర్తాని కెల్లాలి!

కతకాడ కూసింత నిలవాలి!
కతగాడు మావూసె సెప్పాలి!
నను చూసి పిల్లోడు నవ్వాలి!

మాలోన మా మేటా మెతు లిరుచుకోవాలి!
యెంకితో తీర్తాని కెల్లాలి!
సంతలో పిల్లోడు సంబ్రాలు పడుతుంటె!
యెంకితో తీర్తాని కెల్లాలి!

కోనేటిలో తాన మాడాలి!
గుడిసుట్టు ముమ్మారు తిరగాలి!
కోపాలు తాపాలు మానాలి!

యిద్దరము పిల్లోణ్ణి యీశుడికి సూపాలి!
యెంకితో తీర్తాని కెల్లాలి!
సంతలో పిల్లోడు సంబ్రాలు పడుతుంటె!
యెంకితో తీర్తాని కెల్లాలి!

ముందు పుటిక

నా పక్కా తిరిగి మాటాడావా యెంకి ?
యీ సిక్కు నీ విప్పగలవా?

యీ జంట విడిపోయి
యే వాడనో తేలి,
యెంకి పాటినగానే
యెదర నిలిసే దావరా?

నా సూపు
సెదర గొట్టే దావరా?

నా తోవ
నడును నేసేదెవరా?

నా పక్కా తిరిగి మాటాడావా యెంకి!
యీ సిక్కు నీ విప్పగలవా?
మనసేతితో నాటి
మన సొంతమని పెంచి

మనకోట యీ తోట
మరపు రాకుంటాదా?
నా గుండె?

మరిగిపోకుంటాదా?
నా పక్కా తిరిగి మాటాడవా? యెంకి!
యీ సిక్కు నీ విప్పగలవా?

వొయికుంటమే నీతో
వొరుగుతాడని నమ్మి
కలిసున్న నాకాసి
కన్నెత్తి సూసేవ
నీ వొన్న
సిన్నెలు సూపేవ?
యింతింత

అన్నెయ ముంటావా?
నా పక్క తిరిగ మాటడవా? మొంకి!
మా సిపక్క ని పప్పగలవా?

పంటు సేల కే పయనం

యీ యేపు నో యాపు ఆ యేపు నో యాపు
జోడాపులంప నడుమ నా యెంకి

యీడు
జోడుగా నిలుసుంటె నా యెంకి

ఆటు
లాతతా పలిసుంటె నా యెంకి

నన్నె
సూడుమన్నట్లుండు నా యెంకి!
యీ యేపు నో యేరు ఆ యేపు నో యేరు
యేర్వ పంటెకి నడుమ నా యెంకి

తలను
పాలకడ వెత్తుకొని నా యెంకి

సేత
పూలు పుణుకుకోంట నా యెంకి

పూల
బూర వోయిస్తానె నా యెంకి

నన్నె
పోలుండుమంటాది నా యెంకి

యీ కాడ నో కొండ ఆ కాడ నో కొండ
కొండ కోనల నడుమ నా యెంకి
                                        పాల
కుండ దించుకోని నా యెంకి
                                        గుడికి
దండ మెడతావుంటె నా యెంకి
                                        సూడ
రెండేళ్ళ కనుపించు నా యెంకి!
ఈ సాయ నో సేను ఆ సాయ నో సేను
సేల రెంటికి నడుమ నా యెంకి
                                        పాలు
పూలు నా కందిచ్చి నా యెంకి
                                        సొమ్ము
లేన మస’’ వంటాది నా యెంకి
                                        గుండె
జాలి పుట్టిస్తాది నా యెంకి!

సా కేలా!

సాకేలా? నీకు మాకేలా? సిన్న తనమేలా? సిగ్గేలా?

ఆ సీమ యీ సీమ
అంద రందాలు
తిన్నంగ నిను సూసె
దిద్దుకుంటారు!
సాకేలా? నీకు మాకేలా?......

ముందు మన పాపణ్ణి
కింద దిగనీరు
యెంకి కో వంటారు!
యెత్తుకుంటారు!
సాకేలా? నీకు మాకేలా?......

యెం కొక్క దేవతై
యెలిసె నంటారు—
యింటింట పెడితారు
యెంకి నీ పేరు!
సాకేలా? నీకు మాకేలా?......

దీపం

ఆరిపేయవె దీపమూ!
యెలుగులో నీ మీద- నిలపలేనే మనసు!
ఆరిపేయవె దీపమూ!

జిమ్ముమంటా తోట
సీకటై పోవాలి
సీకట్లో సూడాలి
నీ కళ్ళ తళతళలు!
ఆరిపేయవె దీపమూ!

తళుకుతో నీ చూపు
తలుసుకొని తలుసుకొని
సీకట్లో నా కళ్ళు
సిల్లులడ సూడాలి!
ఆరిపేయవె దీపమూ!

సూపులే ఆపేసి
చూపు పూసే మరిసి
వొళ వెరుగ కిం కొకరు
వొరిగి నిదరోదాము!
ఆరిపేయవె దీపమూ!

కను పాప

అద్దమే లంటాది అద్దాలు తెలప
ముద్దుమాటల కెంకిదే ముందు నడక
అద్దమే లంటాది అందాలు తెలప...

కంటెదర నా కాడ కనిపాపలో నీడ
సూసుకొంటా నొసట సుక్కెట్టుకుంటాది!
అద్దమే లంటాది అందాలు తెలప!
ముద్దుమాటల కెంకిదే ముందు నడక!

కనిపాపలో నీడగని నవ్వుకుంటాది
మొకము సిటిలిస్తాది రకపకము లవుతాది!
అద్దమే లంటాది అందాలు తెలప!
ముద్దుమాటల కెంకిదే ముందు నడక

కంటి దరి నా కాడ కంట నీ రెడతాది
కనిపాపలో నీడ మన సదరగొడతాది!
అద్దమే లంటాది అందాలు తెలప!
ముద్దుమాటల కెంకిదే ముందు నడక!

ప డ వ

ఆపలేనే యెంకి యీ పడవ యిసురు!
పొడలేనే యెంకి పదము లీ రొదలో!

పడవ సల్లగ నడిపి
పదము సదు వంటావు!
కస్సుమంటా యేరు
గాలి నెగదోసింది!
ఆపలేనే యెంకి యీ పడవ యిసురు!......

హోరుగాలే పాట
దారి కడతా వుంది!
బేటి కురికే పాట నోట గొడతా వుంది!
ఆపలేనే యెంకి యీ పడవ యిసురు!......

తల మలుపుకొని పాట
తరలింది కామోసు!
దేముడల్లే లోనె తిరుగుతున్నా దేటొ!
ఆపలేనే యెంకి యీ పడవ యిసురు!

యెన్నెలంటే పాట
కెంత మనసవుతాదొ
పాట సాగేతలికి
పయన మే మవుతాదొ!
ఆపలేనే యెంకి యీ పడవ యిసురు!

మూందు గతి

ఎక్కవే, కొండ నెక్కవే!
నా సక్క నెంకి యెక్కవే!
కొండ నెక్కవే!

పక్క సూపులు మాని
పయికెల్లి పోదాము!
యెక్కవే, కొండ నెక్కవే!
నా సక్క నెంకి యెక్కవే!

ముందు నువ్వుంటె నే
కిందా ·సలబడగలను
ని నీడనే తొక్కు
కొని సులువుగ రాగల
నెక్కవే, కొండ నెక్కవే!
నా సక్క నెంకి యెక్కవే!

నాలు గడుగు లేసి
నవ్వుతో పిలు యెంకి॥
పిలుపు నవ్వే నాకు
ములుగఱ్ఱ కాగలదు!
యెక్కవే, కొండ నెక్కవే॥
నా సక్క నెంకి యెక్కవే॥

తెల్లన్ని నీ పైట
సల్లంగ యిసురోలె
ఆగాలి నా కాలి కట్టె
ఖగ ఖగ మండు

నెక్కావే, కొండ నెక్కావే॥
నా సక్కనెంకి యెక్కావే॥

పదిమెట్లు పయికెల్లి
పల్లకుండా సూడు——
పగబట్టు పాముల్లె
పయికి సర్రున వత్తు

నెక్కావే, కొండ నెక్కావే॥
నా సక్కనెంకి యెక్కావే॥

యెల్లెల్లి పయికెల్లి
యిద్దరము కలిసి
మూట లివతల పెట్టి
మునిగిపోయేము పైనె

యెక్కావే కొండ నెక్కావే॥
నా సక్కనెంకి యెక్కావే॥

గోవు మా లచ్చిమి

గోవు మా లచ్చిమికి కోటి దణ్ణాలు!
మనిషికైనా లేని మంచి పోకిళ్ళు!
యెంకితో కూకుండి
యింత సెపుతుంటే
కనతోటి మనిసల్లె
తల తిప్పుతాదీ!
గోవు మా లచ్చిమికి కోటి దణ్ణాలు......

యెంకి సరసాలాడ
జంకుతా వుంటే
సూసి సూడక కన్ను
మూసి తెరిసేదీ!
గోవు మా లచ్చిమికి కోటి దణ్ణాలు......

కోరి కూకుని నేనె
పోరు పెడుతుంటే
తల్లిడిప్పు పిల్లల్లె
తెల్లపోతాదీ!
గోవు మా లచ్చిమికి కోటి దణ్ణాలు......

ముత్యాల పేరు

అద్దములో నా రాజ
అంత నీ రూపు!
ఇంత ముత్తెములోన
యిరికె నేలాగు?
ఇన్ని వొంకాలున యెంకివే నీవు?
ఇంత నా గుండెలో యిమిడిపోతేదా?
వో సూపె రూపె
వో నవ్వె రాజా
యిన్నింటి వో పాటె
యెటు సెదిరినాదో?

మాటలో మనసులో మంచిలో-యెంకి
సొగసు నీ వో సొటె అగపడవ నాకూ॥
అటు తిరగ విటు మసల
వా మరమ మేటో?
ఆణిముత్తెము లోన
ఆడిపోతావే?
కనుకల్లె సినుకల్లె కూకుండె యెంకి!
కనబడకె మనసులో గంతులేయవటే?

ఆనాటి నావోడు

ఆ నాటి నావోడు సెందురూడా
అలిగి రాలేదోయి సెందురూడా!

"యెంకి మన మిద్దరమె
యెవ్వరో" ద్దన్నాడు;
"యీ సేలు యీ తోట
లింకనీ"వన్నాడు—

మాటాడుతుండంగ సెందురూడా!
మంచిదా వోయెపు సెందురూడా!
"కలకాల మిదినమె
నిలుసు మన" కన్నాడు
"గాలికైనా తాను
కవుగిలీ"నన్నాడు—

నను సూసి నవ్వేవు సెందురూడా!
నాయనా నాముద్దు సెందురూడా!
నా కాసి సూశాడు
నీ కాసి సూశాడు
"మద్దె సెంద్రుడె మనకు
పెద్దమని" సన్నాడు—
కన్నీరు నీకేల సెందురూడా!
కనికారమే కాన సెందురూడా!!

సుక్క

సుక్కెక్కడున్నాదో సూడవే చెల్లి!
బారెడైనా కొండ పైకి సాగిందేమొ!
సుక్కెక్కడున్నాదో సూడవే చెల్లి!...

తాను నిలిపిన గడుపు దాటిపోనే లేదు—
కాలు సేతులు పక్క కంటుకొని పోనాయి!
సుక్కెక్కడున్నాదో సూడవే చెల్లి!...

సుక్కతోనే కొండ తెకొక్కత్తునన్నాడు—
మబ్బొ మనిసో కొండ మలుపు పరకాయించి!...
సుక్కెక్కడున్నాదో సూడవే చెల్లి!...

నా సొగసు నన్నైన సూసుకోనీదమ్మ...
ఆవు మెళ్ళొ మువ్వలల్లె మోగినవేళ!
సుక్కెక్కడున్నాదో సూడవే చెల్లి!

వు_త్త మాటలు

“వు_త్త మాటలు నీవి హొ”మ్మందిరా
యెంకి
“కొ_త్త మాటలు పాడుకొ”మ్మందిరా

వూరె_ల్త నని పలికి
మారేస వేసుకొని

“సకినాల పా లొచ్చు
సకిన మడు”గన్నాను___

“వు_త్త మాటలు నీవి హొ”మ్మందిరా
యెంకి
“కొ_త్త పాటలు పాడుకొ”మ్మందిరా

“యీ రోజు నీ రాజు
వూరెల్లినా”డంటి
“యేరాపులో రూపు
మారిపోయిం”దంటి

“పు_త్తమాటలు నీవి హొ”మ్మందిరా
యెంకి
“కొ_త్తపాటలు పాడుకొ”మ్మందిరా

“మొదల మీరీ యేటి
మొగనె కలిశా”రంటి
“మెరుపల్లె పాశెత్తి
మురిపించినా”డంటి

“వుత్తమాటలు నీవి పో”మ్మందిరా
యెంకి
“కొత్తపాటలు పాడుకో”మ్మందిరా

“కొద్దిలో వారహాల
కొడుకు నెత్తే”వంటి
“యీ నిజము తేలేకె
యీనాము లి”మ్మంటి

“వుత్తమాటలు నీవి పో”మ్మందిరా
యెంకి
“కొత్తపాటలు పాడుకో”మ్మందిరా

కొత్త పాటలు

అంకితము

నా 'రవల వెలుగుల' పాటలో

తలదడుసుకొని తబ్బిబ్బైన

అద్భుత మూర్తికి

వెలుగు నీడలు

కోటి గొంతులు గలిసి
పాట పాడేతీరు
వెలుగు నీడల నడుమ
నిలిచి ఆలింతు

ఏటి మిలమిల లోన
తోట నవనవ లోన
వెలుగు నీడల హొత్తు
తెలిసి పాలింతు

"ఎంకెవ్వ"రని లోక
మెపుడైన కదిపితే
వెలుగు నీడల వైపు
వేలు సూపింతు

సావం

కత్తిమీదే సాము, కొత్తిమీదే కూడు
వెరిగి సత్తున వారె విస్తుపోయేరు!

ఎన్నడూ నా నోటి
సున్నితము పోనీదు——
కటువైన పలుకంటె
కలి వెలవుతాది!

కత్తిమీదే సాము, కొత్తిమీదే కూడు
సత్తు వెరిగిన వారె విస్తుపోయేరు!

సూపుతో మాటాడి
వూపిరితో తెనిగించు
కనుబొమ్మతో నవ్వి
మనసు కరిగించు!

కత్తిమీదే సాము, కొత్తిమీదే కూడు
సత్తు వెరిగిన వారె విస్తుపోయేరు!

మన యెంకె యని కాని
సనుపులకు పోరాదు...
తొలిగినా కలిగినా
చూరమూరానే!

కత్తిమీదే సాము, కొత్తిమీదే కూడు
సత్తు వెరిగిన వారె విస్తుపోయేరు!

తెరచాటు

లేపకే నా యెంకి లేపకే నిదరా
యీపాటి సుకము నే నింతవర కెరుగనే
లేపకే నా యెంకి...

కలలోన నా యెంకి
కతలు సెపుతున్నాది—
పులికులికి పడుకొంటు
'ఊఁ' కొట్టుతున్నాను! లేపకే...

కతలోని మనిసల్లె
కాసింతలో మారి
కనికట్టు పనులతో
కత నడుపు తున్నాది! లేపకే...

రెక్కలతో పైకెగిరి
సుక్కల్లే దిగుతాది
కొత్త నవ్వుల కులుకు
కొత్త మెరుపుల తళుకు లేపకే...

తెలివి రానీయకే
కల కరిగిపోతాది...
ఒక్క నేనే నీకు
పెక్క నీవులు నాకు! లేపకే...

రాగతనం

కొమ్మలో కోకిలా 'కో' యంటదే...
రాగతనమో యేమొ బాగువో గెరుగదే,
కొమ్మలో కోకిలా...

యెంకి దూరా నుండె
ఏటివరి నేనుంటి
"సావాస మింకెవరో
సందడెవరో" నంటి! కొమ్మలో...

పూ లెరుగ నా కోత
నీ లెరుగ నా మోత—
మనుగడల కెవరితో
మనసు కలిపేడంటి? కొమ్మలో...

ఏటి కడుపున దాగి
తోట నిదరోయింది
'ఆలనా' నా సొదకు
'పాలనా' యనుదంటి? కొమ్మలో...

తరిపు తరిమేశాను
తిరిగి 'కో కో' యంది...
ఆడిందె ఆటగా
పాడిందె పాటగా! కొమ్మలో...

పూల బాసలు

పూల బాసలు తెలుసు యెంకికీ
తోట
పూల మనసు తెలుసు యెంకికీ!

పూల మొక్కల నీటి
జాలుగని నిలుసు
పూలన్ని నీ పాటె
ఆలించె నంటాది! పూలబాసలు...

పూలంటు కాలంటి
వున్నె ముందంటాది
పగలమారీ పడుచు
నగదొాడిగె నంటాది! పూల...

తరలెత్తి వూపడవ
పరుగెత్తుతూవుంటె
దా రెంట పూ లొంగి
దణ్ణమిడె నంటాది! పూల...

పూలతో వియ్యాలు
పూలల్లో కయ్యాలు
మానన్నె నమ్మించి
తానెపూవౌనేమొ! పూల...

కలతనిదర

ఈ రేయి నన్నొల్ల నేరవా? రాజా!
ఎన్నెలల సొగసంత యేటి పాలే నటర!

ఆకాశ మే మూలొ
అణిగిపోయిన రేయి
యెటి సెందురుడల్లె
పాటు సూపుల కులికీ__

ఈ రేయి నన్నొల్ల నేరవా? రాజా!
ఎన్నెలల సొగసంత యేటి పాలే నటర!

ఆకాశమా తీరు
అడలిపోయిన రేయి
మాట తెరుగని పాప__
ఏటి గిలగిల సూసి__

ఈ రేయి నన్నొల్ల నేరవా? రాజా!
ఎన్నెలల సొగసంత యేటి పాలే నటర!

ఆకాశ మా వొరస
ఆవులించిన రేయి
మిసమిసలతో యేటి
పసలతో నను మట్టి...

ఈ రేయి నన్నొల్ల నేరవా? రాజా!
ఎన్నెలల సొగసంత యేటి పాలేనటర!

యెలుతు రంతా మేసి
యేరు నెమ రేసింది
కలవరపు నా బతుకు
కలత నిదరయ్యింది—

ఈ రేయి నన్నొల్ల నేరవా? రాజా!
ఎన్నెలల సొగసంత యేటి పాలేనటర!

ఒక్క తెను నాకేల
ఓప జనాని సుకము!

ఈ రేయి నన్నొల్ల నేరవా? రాజా!
ఎన్నెలల సొగసంత యేటి పాలేనటర!

తబ్బిబ్బు

రవల వెలుగుల గంగ రమ్మందిరా...
యెంకి...
శివమెత్తి తానాలు చేసిందిరా!

సిరులతో ముత్యాల
సరుల చెల్లాటతో
సిరిసిరీ మువ్వలా
చిందులా గంతులూ

రవల వెలుగుల గంగ రమ్మంది——
యెంకి
శివమెత్తి తానాలు చేసిందిరా!

సికలోన సిక కలిపి
మొకము మొకమూ కలిపి
వెలుగు దేవతకు చ
క్కిలిగింత లెట్టింది!

రవల వెలుగుల గంగ రమ్మందిరా...
యెంకి
శివమెత్తి తానాలు చేసిందిరా!

నీలలో మునిగింది
తేలింది వెలుగుతో
మబ్బు సెందురుడల్లె
మనిసిలో మనసల్లె

రవల వెలుగుల గంగ రమ్మందిరా—
యెంకి
శివమెత్తి తానాలు చేసిందిరా!

కాళిదేవుని యెదుట
గరవాన నిలిసింది—
తల తడుముకొని తానె
తబ్బిబ్బులైనాది!

రవల వెలుగుల గంగ రమ్మందిరా...
యెంకి
శివమెత్తి తానాలు చేసిందిరా!

కాశీరాణి

నా మాట తెలుపవే నా రాజు తోటి
మా మనసులను కలుపు మా కాశీరాణి

నా కళ్ళలో చూచు
ఏ కాడో తలపుంచు
తల పచట వల పిచట
తగునటమ్మా తనకు? — నా మాట...

వనమంత వొంటిగా
దినమంత తిరుగునే
తన నీడ పాటైన
సనువు లేదే నాకు! — నా మాట...

అలి సలిసి యిలు సేరి
అడగనీడే బాధ॥
మనసునైనా పొద
మంటనీడే నన్ను॥ — నా మాట...

నవనీతమే రాజు
అవలీల పనినీకు
వలపు మాటలు కెంత
శిలలైన కరుగునే! — నా మాట...

మాటు కోటలు

ఆట పాటలలోనె మరిచినావా రాజ!
మాటకోటల లోనె మసల మన్నావా?

వరస దీపాలుంచి
సరసనే నిన్నుంచి
ఆ కాంతి నీ కళ్ళ
గని మొక్కుకొను నన్నె ఆట...

నెలవంక పలకలో
నీ రూపె గీతురా
తలవంచి నెలయేట
ఆ రూపె సూతురా ఆట...

కలలోన నీవు నా
కంటి కవుపడకున్న
మెలకు వయ్యేదాకా
కలవరించేను నన్ను (గిలగిల్లాడే నన్ను) ఆట...

కందు తెరుగని మనసు
గాయమైపోయెరా
నీకె చేటని కంట
నీరు రానీనురా ఆట...

సంద్రం

యింతేనటే సంద్ర మెంతో యనుకొంటి
మనకూ సూరీడుకూ మద్దెనుందేనా!

నా వీతి నా జాతి
నా వారె పోనాద
మరిగి నా మనసు సా
గరమాయె నన్నారు ఇంతే..

నా రాజె నా కాసి
వేరు సూపులు సూడ
కడలివలె నా గుండె
కలతబడె నన్నారు ఇంతే..

సత్తె మెరిగిన పాప
పొత్తిళ్ళలో దాగి
కన్నీరు మున్నీరు
కరిగి స్తినన్నారు
అంచు దరి లేదంటె
అమృత ముంటాదంటె
దేము డంతుంటాదొ
ఏమొ యనుకొన్నాను ఇంతే..

కుచ్చితాలం

ఎంకి పులకల కలలు
కెడమీయ గోరి
అడగడుగు నిలిచేను
ఆలకించేను

*　　*　　*　　*

పెదవి సివురాకులను
కదలింప గోరి
అడిగిందే అడిగేను
ఆలకించేను

*　　*　　*　　*

ఎంకి కళ్ళను జారు
జంకు కనగోరి
పయనాలు నటియించి
ఖయలు దేరేను

కో కో కో

కొండ తిరిగీ
కోన తిరిగీ
చీర చెరుగున
కూరిచితిరా
గరికపూలా కంఠమాలా!

*　　*　　*　　*

ఆవు నడిగీ
అడవి నడిగీ
పూల గిన్నెల పొందు పరచితి
గుమ్మ పాటు కొమ్మతేనె

*　　*　　*　　*

చాయవన్నెల
లోయ బయలా
పచ్చిక మెత్తల
పానుపు పైన
'కొ కొ' యందు 'కొ' యనరా

యెంకి రాణి

పూల బూరసు వేడి
గాలితో నింపి
తేనె గొంతున వింటి
తీర్వైన పాట



గాలిలో యెగరేసి
నీల చుక్కలను
రమ్మంటి చేతిలో
రాలె రత్నాలు



పూలతో యెంకి నే
పూజింప బోతి
యెంకి నిలువున మెరిసె
యెవ్వరో రాణి

నేను - తాను

తనువంత నా రాజు తపసె యని - నేను
మనసులో యెంకితో మంతనము - తాను

బతుకంత నా రాజు పాటె యని - నేను
పాటలో యెంకిలో పల్లదనము - తాను

నిదరంత నా రాజు నీడేయని - నేను
కలలోని యెంకితో కిలకిలలు - తాను

జగమంత నా రాజు సొగసె యని - నేను
అద్దమున యెంకితో విద్దెములు - తాను

కలపోత

ఏ తపము నే జేయవలేనో
యెంకితో
ఎటుల నే నేక మవగలనో

శిశువులో మా జంట
చిన్నెలున్నాయంట
బాలతే మనకన్న
మేలు లేయంటాది ఏ తపసు—

తన టూపె నా మేన
తళుకు మన్నాదంట
నిలపజాలని సిరులు
నీకె తగునంటాది ఏ పతసు—

నా కంట కననీదు
నా కంత మననీదు
తను లేని కలయేల
కని నే మనగ రాదు ఏ తపసు—

తలపోసి మా కలలు
కలబోయ వలెనంట
గౌరీశులకె బాగ
గరవ భంగము కాగ ఏ తపసు—

నాగరికాలు

నా పేరె నా రాజు జపమన్న అపవాదు—
యీ పుటకదే కాదు యెప్పటికి పోదు, నా పేరె—

పరస వారెవరైన
తరచి తరచడిగినా
తప్పించు నా పేరు—
తలపడే తలపడే

ఏకాంతము నైన
'యెంకి' యని పిలువడే
చప్పన్న పేరెట్టు
చెప్పకుంటే రట్టు నా పేరె—

పక్షి పేరొకమారు
పండు పే రొకమారు
రాలేన ఒక తీరు
వూలేన పలుమారు నా పేరె—

ఏనాటి వరములో
యీ నాగరీకాలు
పాటలో తన పరువె
బతుకులో బరువశే!

అడ్డగింపు

యిప్పుడు డెటులుంటినో చెప్పుకోయి!...
"చిన్ని వన్నెలరామా—" చెప్పనీవే మే

*   *   *

యీ గొంతు పలికేది యెవరి పదమోయి?
"వొంక వొంపులు లేని-" జంతు నీ కేల?

*   *   *

వనమంతలో చక్కదనమెవరిదో యీ?
"హెంకాల పోకిళ్ళ-" పోకెనువుగాదే!

పూల యుద్ధము

నా యాస రగిలింప
సాయముగ యెంకి
పూల దన చెక్కిళ్ళ
మేలుకొలిపేను...

*　　*　　*

బాధ నా యెదనింప
సాధనగ యెంకి
పెదవి జిగజిగ పూల
పదును పరిచేను

♦　　♦　　♦

విసిగించి నన్నొప్పింప
వీలుగా యెంకి
పూలలో రాచకా
ర్యాలు నలిపేను

♦　　♦　　♦

కోపాల నా కోట
కూలువగ యెంకి
పూల రంగములోన
కాలు దువ్వేను...

పౌరుషము

ఏ వూరో నే వోవ ఎంకె దొరయింట—
నా వేసమున యెంకి నటియించు నంట,

చెట్టు తల నాలాగు
చిత్తగించుటసాగు—
ఒక తీగె తలపాగ
ఒకతె సిగ దిగలాగ! ఏవూరో!...

ఆవులను నావలెను
అదిలించుకోవలెను-
గలగలలు విలుబోములు
తెలిసి కలబడి ఆలు! ఏవూరో...

పసిబాలు ననుదోలి
కసరు విసరులనేలు-
పాల గని కోపాల
బాల పకపకలాడ! ఏవూరో...

యీ వింత యీ లోన
ఆ పంక నే గన్న
నేరమంతా నాదే
నేరమంతా నాదే
పౌరుషము నా మీదె

వనదేవి

మనకేల యెడబాటు
లనుచు నా యెంకి
వనదేవి కనబోయి
వరమండె రేయి

◆ ◆ ◆

విడిచింది నన్నింట
నడిచింది అడివంత
అడుగడుగు కనుఎత్తి
ఆకసపు తల మొత్తి... మనకేల

◆ ◆ ◆

తొలినాటి మా కతలు
తలపోతలో యేమొ
పళ్ళెరములో పళ్ళు
తుళ్ళింత పడెనంట మనకేల

అచటచట మా నటన
ఆనాలు కాబోలు
కంఠహారవు వేయి
కళ్ళు సుడివడెనంట మనకేల

ఆ లోయ లా యేరు
లా లోకమే వేరు
సిగనగను మిన్నంత
దిగి దిగులుపడెనంట మనకేల

వనదేవితో గుడిని
మనివాయెనే తేదొ-
యింతలో యింటిలో
యెటు చూసినా యెంతె! మనకేల

ఏకాంతాలు

'యీ సందెకి యంద మెవ్వరిదీరోయీ!'
'ఆకాశమున విల్లు అంకాన యెంకి'



'రేయ ముచ్చటల చెలరేగి రెవరోయీ!'
'నెలవంక దరిచుక్క చిలిపి నా పక్క!'



'పగలు రేలెడబా పెరుగ రెవ్వరోయీ!'
'శంకరుడు సతియచట యింకెవ్వరిచట!'

సరాగాలు

పూవు నేనైతే
నే
నీ వలపునౌదు!
పూ నిన్నె జగమంత
ధ్యానింపజేతు

◆ ◆ ◆

నేను కోయిల నైతే
నీ రాగమౌదు!
దిశ లహో నిన్నె
కీర్తింపగా జేతు!

◆ ◆ ◆

రాయి నేనైతే?
నీ
ప్రాణమ్మునౌదు!
ముజ్జగము నిన్నె
మొక్కగా జేతు!

◆ ◆ ◆

నీవు నేనైతే!
నిను నీలోనె కందు!
నేను నేనుగ నుంటె?
నీలోనె యుందు!

కల కలిమి

కల పూల సరు లచట
కలవేమొ యంచు
కల తెలివిగనీ తోట
గాలించు యెంకి

♦ ♦ ♦

కలజాడ లీ మేన
నిలచెనో యంచు
అద్దాన యేమేమొ
దిద్దుకొను యెంకి

♦ ♦ ♦

కలలోని కతలన్ని
కనబడునో యంచు
కల మిణుగురుల గన్న
కులుకు నా యెంకి

♦ ♦ ♦

కనిపెట్టి నే సరిగ
కల చెప్పుకొనగ
కలి కలిమి సత్తెమని
కులుకు నా యెంకి

రాకపోకలు

ఏ లోకమో పోక; ఎటకో నా రాక
యితరు లెవ్వరి కెరుక యెంకికే గాక!

చేలపాటున నేను
చెట్లచాటున తాను
పాట జగమును రేపు
పాట యుగమును బాపు — ఏ లోకమో...

మోట నడుపుట నేను
తోట తడుపుట తాను
మనిసినే యని వగతు
మాకునై పోవలతు — ఏ లోకమో...

చేనులోనే నిదర
తాను వెలుగుచు యెదర
స్వప్నలోకము దించు
స్వర్గమును స్వారించు! — ఏ లోకమో...

సతీ నటులం

"ఎంకి నా పేరితని
కేమి లేదట పీని
"నెవ రెరుగ రంటా!"
"నామకానామకుల నటనె నే డంతా"
"యుగయుగము ఒకరొకరి"
తగిలినామట, చేయి
మిగిలినామంటా!
"పగలు రేయలు సుంత పల్టుబడకుండ"
"వాలి కౌగిలి సుకము"
నేలినామట చూపు
కలిపినామంటా!"
"ఆకసము భూమి యటు లంటుకోకుండ
'ఒక్కటై సరసాల'
చొక్కినామట మింటి
"కెక్కినామంటా!"
"బింబ ప్రతిబింబములు వీడి విడకుండ!"
"ఇంత యెంకితో నటన
యెవ్వరోనట యీత
డెవ్వరోనట, యెంకి
"రవ్వపాలంటా!"
'ప్రకృతి సుందరి జంట వరుస కెటులంటు!'

ఎంకి కళ

ఇంక నను పిలిచేర? యింత తలిచేర?
యెంకికేగాక నా కీట వూరా - పేరా?
నెమిలె నరుగని యురుగు
నేలచూపుల దిరుగు
యెంకిదరి శ్రీనించు
యెన్నో లయల నటించు ఇంక...

నా గోవె నన్నె నా
నా గతుల నలయించు
యెంకి కడ యిల్లాలు
యెంకి చెయ్యాన్నాలు ఇంక...

నే నాటు పూలంటె
నే నంటితే అంటు—
యెంకితో సరదాలు
ఏక నసుమానాలు ఇంక...

ఏది నే పాడినా
ఎంకి పాటె యనేరు
ఏ పదములోనైన
ఎంకి కళనె కనేరు ఇంక...

ఎంకి కల

నిన్న నా కలలోన విన్నావుకాదా
వున్నదున్నట్టు తెలుపు ఒట్టు నామీద

బంగారు రెక్కల
పక్షిమనుషులు నన్ను
పైనుంచి కని దిగుచు
ప్రశ్న చేసిరి నిన్న నిన్న...

వెలుగు చిలికెడు నోటు
వింత గొలిపెడు మాట
పాడియాడిన మురువు నిన్న...

పదపదము చిత్తరువు
ఏళ్ళ కొండల గుళ్ళ
నెరిగి పైగని యనిరి—
"ఎంకిదెదొ ఎదోలోక
మెపుడు ఏము ఏ మొగాక" నిన్న...

కల నాదేశద యన్న
గర్వాన వినవపుడు
కల మారమెరుగుర రె
క్కల నీవు నీ విపుడు నిన్న...

పూలసేవ

పోనుతే నే నింక పూల చాయలకు
పూల సేవమె ప్రొవలిడె మాకు పోనుతే...

గోపూజ పూలునే
కోయగా తడవాయె—
పువ్వు పువ్వు నడుమ నేనె
కవ్వులకెర నవ్వుదనట! పోను...

తను వలచి పూలెనా
తలనుంచ తప్పాయె—
తనకింపె పూలెనా
తలనేయి శ్రీలంట! పోను...

యీ మేని పూతావె
యెడము మా కిడనాయె—
యవి తెర వనలక్ష్మి
దాచుకొన్నాకంట! పోను...

మనసు తెలియని వేళ
మంచిమే చెడుగాయె !
యీ పూసరుల సిరులు
యెంకి కవసరమటే? పోను...

నీటి చిత్రాలు

కొంటె పటముల మీల గొనిరాసె నేడు
కోనేట కిరణాల కుంచె రేరేడు ?

పరువమగు జత మీలు
పరుగులిడు రతనాలు
ఎదురు సన్నాహాలు
బెదురు బెదురు సుఖాలు   కొంటె...

సరికిసరి బేరాలు
అరకంట సరసాలు
అలలగని బింబాలు
పలటిల్లు పాశాలు   కొంటె...

నిలువబో కలువ సం
కెలల తగిలిన కాళ్ళు
వలయాల పయనాలు
కళలు వెలసిన మీలు   కొంటె...

ఎంకి కిడి బహుమతులు
యీ నీటి చిత్రాలు—
అలసి మునిగెడు మీలు
ఆకాశమున దేలు !   కొంటె...

బొమ్మపై ఖరి కులికి
కొమ్మ మాడటి కంటి   కొంటె...

ఆణకువ

ఎంతెంత దూరాన
ఎందరిలో నే నున్నా...
సూటిగా నా వెనుక చూసె నా యెంకి
చురుకి నే తనవైపు

◆ ◆ ◆ ◆

ఏటవల నే బోయి
యిల్లు చేరని రేయి—
ఏటి దీపము పళ్ళ నిడిన నా యెంకి
వెలుగులో నే నచటు మొలవవలసినదే!

◆ ◆ ◆ ◆

కథనడుమ మా జోడు
నిదుర దోగిననాడు...
కథకొస తఱుకుగోరి కలగనెన యెంకి
కలను నే జోరి కథలు తెలుపవలసినదే!

ముసి ముసులు

యెంకి జలకపు పలుకు లెచట నిడుకొందు?
ఎంత దాచిన చెణుకు లెగురు నిందండు!

మడుగున జలకమాడ
మా నీడ అలలపై
గోరంత మా నటన
కొండంత జేసెనట — యెంకి జలకపు...

నీలపై మా రహ
స్యాల గొని తీర తీ
రాల పరుగిడి మమ్ము
గాలె యెగతాళి యట! — యెంకి జలకపు...

మెరుపు మేఘుల మించు
సరసులను మము గాంచి
ఆకసమె పులికి మడు
గడుగున పడినదంట! — యెంకి జలకపు...

రతనాల వేదికను
రవల చాందిని కింద
ముత్తెపు తలంబ్రాలు
ముసిముసుల పెళ్ళంట! — యెంకి జలకపు...

దేవసుందరి

దీప సుందరితోటి సాపత్యమా నాకు
దీప సుకుమారి దరిదాపు చనగలనా!

రంగుకోక ధరించి
రాజు రాక తపించు
నీడలను తేలివి విడ
నాడి కన నుంకించు — దీపసుందరి...

రెప్ప వాల్చక మింట
లెక్కించు చుక్కలను
అలికిడికి పులికిపడు
నలుదెసల ఓరగబడు! — దీపసుందరి...

నిలువంత చెవి జేసి
పిలుపు విన నోరగిలు
కటి విగించును శిరసు
కాని రెమ్మని విసురు — దీపసుందరి...

కెవ్వుమని కెంపబడు
నవ్వు నాలుక సాచు.
"రాజా"యనుచు నెగిరి
"రా రా" యనుచు కునుకు — దీపసుందరి...

వేవన సుఖాన మును
వెలుగుచు సుఖాన చను — దీపసుందరి...

జాలి

రాలు రేలును పూలె జాలి నొలికెడురా?
వేలుపే నీ కంటె చాల సులభుడురా

నా యలికి నేనె
రేయి కొండల నడల
శిఖర శిఖరమ్ము నీ
ముదమె చూపునురా! రాలు రేలును...

ఒక్కన నెమళ్ళ గలి
చుక్కల మెయిళ్ళగొని
నీ కళ్ళ నీ నిలువె
నింగి రాయనురా? రాలు రేలును...

పూ లతలె నా వెతల
పొలిచి మెలికెల్లారి
వొళ్ళు జల్లొన నీన్నె
కళ్ళ గట్టునురా! రాలు రేలును...

ఏమి యడుగకే గుడిని
సామికడనే నిలిచి
హారతీయగ వెలుగె
మూర్తి నీదేరా! రాలు రేలును...

వుసురుల పసలు చెల్లి
ఒంటినై యుంటుగని! రాలు రేలును...

మరపు

ఏటికోయి మన చెలిమి-నీకు చిత్తరువుల కలిమి?
కలయె తెలుపు మన మనసుల కలయికల నిజానిజాల!

అలక నలసి నేను కునుక
తెలివిని నను నీవు చెనక—
కనకె నీ సరాగ సరణి
కల రెక్కల పరతు దివిని! ఏటికోయి...

కనులు కునుక బొమ్మలు కులుకు
నని నను తనివార కనెదు—
యెరుగ వింత కలలో నా
మురుగు మరులు తిరుగు తెరలు! ఏటికోయి...

నీ యెద పూయల లీ యెడ
పోయెద కల పలుపోకల
కలలో కలగందు నొకటు
తెలివి నిదుర లచట సదటు! ఏటికోయి...

యీ నంపనమున నిను నను
ఆనంద సుఖమున మరతు!
కలలో నను చూతువేమొ
కత్తి కెరను జేతువేమొ! ఏటికోయి...

జయభేరి

కళలీను వనమె వెల-వెల తేల నోయీ?
వనలక్ష్మి కనగాచు-కొనుదినము లేమో!

*　　*　　*　　*

వుండుండి పూలతుల-పులికె సేమోయీ
కడుపులో పాప చ-క్కిలిగింతలేమో!

*　　*　　*　　*

నిలుక పావురము లతు-చింయు తేలోయీ?
ఆప్తమిత్రుని రాక-కాత్రమో యేమో!

♦　　♦　　♦　　♦

వురుములు మెరుపులాయె-దరికి రావోయీ!
జయభేరితో వెలుగె యదసేయునేమో!

శివశివా

తనివితీరలేదే ఆ తరుణ మాగిపోదే!
కార్తీక దీపాల గంగ కలలె కందునే పదేపదే!

తలకిందు తపసున కాశి
నిలిచె గంగ నను నీవగ!
శంకరుడీ యెరుగ డింత
సావాసమ్మను నీవగ! తనివి...

నీలను మన వేలు వేలు
కిలింపగ వెవకు సుకము!
నను తాకిన అలయె నిన్ను
పెనంగొన నీ పులక తళుకు! తనివి...

నీ కరముల వెలుగు గంగ
నా శిరమున అభిషేకము!
"శివశివా" యనంగ ప్రజలు
సిగ్గున మునిగెడు నీ భ్రమ! తనివి...

ఉదయమె నా దోయిలి నే
వుదక ధార లుంచు రక్తి
బింపు బింపు కోటి
సూర్యబింబము లొలికించు శక్తి! తనివి...

బరిణె

కలవారి గని అలంకారాలు గొనుట
పులి బోలదలిచి వాతలనింపు కొనుటె!

ఘనులు తమ సకియలను
మణులతో కైసేయ
ఆకు లలములె యెంకి
కామె నా యిడు సరులు — కలవారి...

ఆకుల పులపు సరులె
వే కనులలో కదిలె
మెప్పున మెరిసె కనులు
నిప్పుల గురిసె మణులు! — కలవారి...

పనితన మనగ సఖులు
పసలేదనగ ఘనులు
పలువాయి సమదాల
నలిగె నాకుల సరులె! — కలవారి...

వెలవోని మా సరులు
నిలువ సీడ నొసంగి
స్వాంతమటు నాచె నొక
వలపు పలుకుల బరిణె! — కలవారి...

నను గూడ నటె దాచు
మని పొగిలే నా యెంకి! — కలవారి...

యెంకితనము

ఆ చిత్రముకు మెరుగు నీ చక్కదనమే!
యీ చిత్రముకు వెలుగు నీ యెంకితనమే!

కొమ్మ నొక చేయూని
గోవు నొక చేయూని
వేళ్ళు కదిపితివా నే
మళ్ళ జత దిగియాడ! ఆ చిత్ర...

చిలుక పావురము నీ...
చేత్రాల చెంపగొని—
అంత నను గని వింత
అంత మీ మువు రెగుర! ఆ చిత్ర...

కోడె పసిలేడి నడి
కోన నిను పసిగట్టి
"నేను నే" నని యురికి
నిను తాకి కనుమూయ! ఆ చిత్ర...

మేట కను చాటొనగ—
తోట నీడల తెరలు
నాటి వెన్నెల నావ
నా నీ-మరువ! ఆ చిత్ర...

చిలుకపలుకు

ఎకసకె మెవరికి తెలుసు?
ఎంకి చిలుక మనసు గడుసు! ఎకసకె...

"పేరంటము పిలిచి తోట
చూర విడుతె" యన నేనన—
చిలుకను పురికొలిసి నన్ను
"బలిరాజా" యనిపించిన ఎకసకె...

గాయపడిన తేగకు నే
సాయమిడకె సాగిపోవ
చిలుకను వుసిగొలిపి నను
"శిబిరాజా" యనిపించిన ఎకసకె...

కలలో తల సెలవులేకె
కానలబడి పోతినేమొ—
మెలకువగని చిలుక బిలిచి
"నలరాజా" యనిపించిన ఎకసకె...

పూలను గద్దియ నమరిచి
ఋాల కిరీటము కూరిచి
"రాజా" యని తానె కోరు
రాణి" తన మనుకొంటినని! ఎకసకె...

ఎగతాళియు యెంతొ సొగసు
ఎంకిచిలుక మనసె మనసు! ఎకసకె...

చెర

కరములు సిరులు పరుల కారింపనా?
యెంకి
రను తెత్తి నా రాజు గతు లెరుగునా!

నారాజు కగు కయ్యొ
రే రాజు చేర" నని
కయ్యొ సదురును యెంకి
చంద్రు గని కనులార్చు! కరములు సిరులు...

పానుపున మా బోటి
పవళింపు భావించు
మెచ్చ మెచ్చని పాన్పు
పే విభుల లాలించు? "

తనను వెన్నెల సోక
తప్పువలె కోపించు
"రాజు పనగను రాజు
రాడ?" యని తలయూచు! కరములు సిరులు...

నే రాక తను తరల
నా రాక గని మరలు
కళ్ళతో చందురుని
కైటుగొని నిదురించు! కరములు సిరులు...

దూరాల దొర పైని గారాల రాజుకీ
కరములు సిరులు పరుల గారింపనా
యెంకి
కనుతెత్తినా రాజు గతులెరుగునా?

రేవెలుగు

ఎవరైన యెప్పుడైన యేవాడనైన
యింత జాలి గనేర యెంకి చిత్రాలు?

మెయిలు జోరె చంద్రుడని
భయపు మిష నా యెంకి
పూ సజ్జె నా పజ్జ
పోగుపడ-ఆరటము! ఎవరైన యెప్పుడైన

మబ్బు వెలువడు చంప
మామ గని, తన చీర
చెరగు మాటిడి నన్ను
జీరు సిగ్గరితనము! ఎవరైన యెప్పుడైన

కళ్ళ ములుకులు దించె
కంఠపాశము లేసె
"తరి యనెను ఆకులము! ఎవరైన యెప్పుడైన

కిరణాలు నువులేని
"దృష్టి తొలగగ తనను
తిలకముగ నే గొనిన
నెలవంక నా రాజు
తులయె యను అతిశయము! ఎవరైన యెప్పుడైన

రేవెలుగు గీ వెలుగు
నా వెనుకె యడు మతము! ,,

ఉయ్యాల

ఎంకి పూగెను కొమ్మ వుయ్యాల! చంద్ర
వంక పూగెను బొమ్మ వుయ్యాలా!

ఏటిపై కొమ్మ నూ
యెల యెంకి అమరించె
నీటి బొమ్మ వుయాల
నెలవంక వెలయించె ఎంకి...

ఎంకి వన్నెల చీర
నేగిరె వెన్నెల పూలు
ఎండుటాకుల గొలుసు
వెండి తీగెలు చేరె! ఎంకి...

సిగపూలు ముంగురులు
చిరు మువల మొలనూలు
ఒకచే సదురుకొనుచు
ఒయ్యారమే పూగె! ఎంకి...

తీగల నడుమ నూగె
దీపమై తిలకమై
పీఠమై—ఎంకికి—కి
రీటమై నేలవంక? ఎంకి...

మున్నిటి యా జోడె
ఆనాటికీనాడు ఎంకి...

తపస్సు

"సాగరుని సల్లాపమా అల
చందురుని యుల్లాసమా సిక
తాతలాల విలాసమా
ఆ పగిని బంధించు నీ కనుపాపనేయ్యది తాపసీ?"

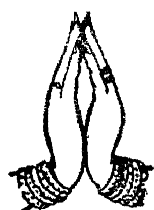
కలదు నా పాలకుని కంటను
కడలి, కలదీ చందమామయు
అలల తలపై నాట్యమాడుదు
రచట దంపతు లెవ్వరో?

ఆట కలరును సాగరుండును
అలల ననుకూలముగ నడుపును,
దంపతులు నింపుదు రతని రత
నంపు కాంతుల కాసన్నైలన్

బాల భస్తులవలె నిలింపుల
లీల శంపాలతిక యన, గో
పాలు దరహాసాంచలమువలె
నటన సలిపిరి చిటికలో!

ఆటలాడెడు నా సురూపమె
కోటి గుణితంబయ్యె తృటిలో—
పాలకుడు తనుమరచి నరవశు
లీల కన్నులు మూయగన్!

సాగరుని సల్లాపమేలా
చందురుని యుల్లాసమేలా
సైకతంపు విలాసమేలా
శోకమిక నేలా?"



సూచిక

పాట మొదలు	పాట పేరు	రాగము	తాళము
నా సిన్ని తమ్ముణ్ణి	మాయదారి తమ్ముడు	ఆనందభైరవి	ఖండ-ఏక
నిన్న నా కలలోన	ఎంకి కల	సావేరి	మిశ్రచాపు
నీతోటె వుంటాను	సత్తెకాలపు నా ఎంకి	మోహన	చతురశ్ర-ఏక
నేవెల్లిపోయి	కటిగ్గుండెల	నాదనామక్రితా	ఖండ ఏక
నావంటే	నా ఎంకి		
పడుకుంటే నాకేటొ	ఎంకి పయనం	మాయామాళవగౌళ	ఖండ-ఏక
పదిమందిలో ఎంకి	ఎంకిసూపు	నాదనామక్రియ	,,
పూలబాసలు తెలుప	పూలబాసలు	నాటనారాయణి	ఝంపె
పూలబూరను	యెంకిరాణి	పూరీకళ్యాణి	,,
పూవునేనైతే?	సరాగాల	సింధుభైరవి	,,
పోనులేనేనింక	పూలసేవ	ఖాగేశ్వరి	,,
మనకేల ఎడబాటు	వనదేవి	సారంగ	,,
మనిసేసాలు	సాలు! సాలు!	కాఫి	చాపు
యాడుంటివే	దూరాన నాయెంకి	కాఫి	చతురశ్ర-ఏక
యింతేనటేసంద్రము	సంద్రం	బేహాగు	ఝంపె
యిప్పుడెటువంటి	అడ్డగింపు	దేవగాంధారి	,,
యీయేపునోయావు	పంట సేలకే పయనం	కాఫి	ఖండ-ఏక
యీరేతిరొక్కతెవు	యేటిదరీ నా ఎంకీ	పూరికళ్యాణి	ఖండ-ఏక
యీసందెకీయండ	ఏకాంతాలు	చక్రవాకము	ఝంపె
ఎంకితో తీర్తాని	పిల్లోడు	నాదనామక్రియ	ఖండ-ఏక
ఎంకివస్తాదాని	ఏర్రిసరదాలు	కేదారగౌళ	,,
ఎంకివొంటిపిల్ల	నమిలి మింగిన నాఎంకి	ముఖారి	,,

పాట మొదలు	పాట పేరు	రాగము	తాళము
ఏ లోకమో పోక	రాకపోకలు	ముఖారి	కురుజంపె
ఏ వూరో నే పోవ	పౌరుషము	బిళహరి	,,
కత్తిమీదసాము	సాము	సావేరి	,,
కరములు సిరులు	చెర	బిలహరి	,,
కలపూలసరులు	కలకలిమి	సురటి	,,
కలవారిగని	బరిణె	పున్నాగవళి	,,
కళలీనువదమె	జయభేరి	కేదారగౌళ	,,
కొంచెపలములు	నీటిచిత్రాలు	శహన	3
కొండతిరిగి	కోకోకో	యదుకులకాంభోజి	రూపకం
కొమ్మలో కోకిలా	రాగతనం	సింధుభైరవి	త్రిశ్రలఘువు
కోటిగొంతులు	వెలుగునీడలు	మధ్యమావతి	కురుజంపె
గుండెగొంతుకలోన	ముద్దుల నా ఎంకి	బిలహరి	ఖండ-ఏక
గోవుమాలచ్చిమికి	గోవు మాలచ్చిమి	హిందూస్తానీతోడి	ఖండ-ఏక
జాముచేతిరియేళ	వానలచ్చిమి	బేహాగ్	ఖండ-ఏక
తనివితీరలేదే	శివశివా	అఠాణా	రూపకం
తనువంత నారాజు	నేను-తాను	సింధుభైరవి	కురుజంపె
తోటవూసంచు	తోటవూసు	మాయ మాళవగౌళ	ఖండ-ఏక
దీపసుందరితోటి	దీపసుందరి	ధన్యాసి	కురుజంపె
దూరాన నారాజు	ఆ కాలపు నాఎంకి	సామ	ఖండ-ఏక
నన్నిడిసి పెట్టెల్లినాడే	నాఎంకి	నాదనామక్రియ	,,
తన్ను తలుసుకు	కనుబొమ్మ	మాండు	,,
నా పక్క తిరిగి	ముందుపుటక	మాయా మాళవగౌళ	చాపు
నా పేరే నారాజు	నాగరీకలు	ఆనందభైరవి	కురుజంపె

పాట మొదలు	పాట పేరు	రాగము	తాళము
ఎంకి, నాతోటీరాయే	ఎంకితో తిరుపతి	ఫరుజు	చతురశ్ర-ఏక
ఎనకజల్మము	ఎర్రి నాఎంకి	మధ్యమావతి	ఖండ-ఏక
ఎన్నాళ్ళనిసెప్పేది	ఎంకిముచ్చట్లు	నాదనామక్రియ	"
రవలవెలుగులగంగ	తబ్బిబ్బు	యమునాకళ్యాణి	కురుజంపె
రాలురేలునుపూలె	జాలి	సింధుభైరవి	"
రావొద్దె నాపక్క	రావొద్దె	ఆనందభైరవి	ఖంత-ఏక
లేపకే నాఎంకి	తెరచాటు	సావేరి	కురుజంపె
వుత్తమాటలు నీవు	వుత్తమాటలు	దేవగాంధారి	ఖండ-ఏక
సాగరుని సల్లాపమా	తపస్సు	యమునాకళ్యాణి	త్రిపుట
సాటేలా? నీకు	సాటేలా?	యమునాకళ్యాణి	ఖంత-ఏక
సుక్కెక్కడున్నాదో	సుక్క	మోహన	ఖండ-ఏక

....✿....